

DOMOLJUB

Glasiło Jugoslovanske Kmetske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. — Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. — Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisal in dopisal se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati paš Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Prehrana.

Naša država je obljubljena dežela za žito in druge živiljske potrebščine. Slavonija in Banat sta pravi žitnici cele države. Mi pridelamo toliko žita, da bi prehranili z njim brez težave še najmanj 11 milijonov ljudi. In vendar čutimo pri nas v Sloveniji splošno pomanjkanje živeža. Ni pšenice, ne koruze, ne ovsu in ječmena. Če je pomanjkanje v Nemški Avstriji, se ni čuditi. Avstrija je navezana na uvoz, sama ne pridelava dovolj živeža. V naši državi je vsega v obilici. Velike pogreške in grehe so morali delati vodilni možje, da smo zabredli v tako zagato. Odkar je zapustil dr. Korošec prehranjevalno ministrstvo, je šlo s prehrano hitro navzdol. Liberalci in socialisti, ki so imeli nad pol leta državno oblast v rokah, so kakor v vseh drugih ozirih tako tudi v vprašanju prehrane naše prebivalstvo neizmerno oškodovali. Delali so brez glave. Vsak pameten gospodar se najprej sam sebe preskrbi, kar mu preostaja, to postavi na trg. Pri nas so delali drugače. Kraje, kjer se prideluje največ žita, so preplavili domači in tuji verižniki. Skupovali in prekupovali so žito, špekulirali so z živiljskimi potrebščinami ljudstva, tekmovali so med seboj, kdo si bo preskrbel več izvoznice in izvozil žita iz naše države v sosedne države. Na stroške ljudstva so si delali židovski in nežidovski kapitalisti z izvozom velikanske dobičke, domače prebivalstvo je pa pomanjkanje trpelo. Zlasti v Sloveniji, ki je imela preteklo leto izredno slabo letino, smo občutili to nespametno gospodarstvo najtežje. Vse proge so bile napolnjene z vagoni, namenjenimi v inozemstvo, mi smo imeli pa mučno veselje, da smo gledali za njimi.

Vsa ta nezmiselna gospodarska politika se je vršila pred očmi in s pomočjo liberalno-socialistične vlade. Lansko leto spomladi je izrekel dr. Korošec v zbornici misel, da bo dal bogatim slavonskim in banatskim veleposestnikom, ki pridelajo na stotine vagonov žita, žito rekvirirati. Odtegniti ga je hotel veriženju in špekulaciji, obenem pa z njim priskočiti na pomoč onim pokrajnam, ki same zase pridelajo premalo žita. Vsi se še spominjate, kakšno vpitje so zagnali naši liberalci, češ, dr. Korošec hoče žito rekvirirati. Priskočili

so iz zgolj strankarske mržnje na pomoč verižnikom in veleposestnikom. Ko bi bila ostala naša stranka na vladi, bi bila brez dvojnega omenjenega namero tudi izvršila. Pod liberalno-socialistično vlado je pa prehajalo žito iz rok v roke, umetno so mu dvigali ceno, posledice te protiljudske politike čuti sedaj vse naše delavno ljudstvo.

Naše zadrugišništvo se je na vso moč trudilo, da bi uvozilo v Slovenijo vsaj za silo dovolj žita. Od vseh strani so mu metali polena pod noge. Zasebni špekulantje so imeli večjo podporo kakor zadrugišništvo, ki dela brez lastnih dobičkov le v prid svojim članom. Ko se je prejšnja liberalno-socialistiška vlada poslavljala s svojega mesta, je dala zadrugištvu še zadnjo brco. Zavodom, ki nabavljajo v Banatu živež za Slovenijo, je vojaška oblast zaplenila nakupljeno in deloma že naloženo žito, približno okoli 150 vagonov. Slovenija je bila vsled tega nasilnega dejanja v nevarnosti, da bi praznovala Veliko noč brez žita. Dognalo se je pa, da je odredil to prisilno zaplenbo žita, namenjenega za Slovenijo, minister Hadžič, član liberalno-socialistične vlade, a ne samovoljno, nego v sporazumu z ministrom za hrehrano g. Bukšegom, ki je bil tudi član liberalno-socialistične vlade.

Liberalci in socialisti bi seveda radi videli, če bi Sloveniji zmanjkalo živeža. Izrabljali bi to potem v svoje strankarsko-sebične namene — trpljenje in beda ljudstva jim je pri tem seveda deveta briga. Napeljali so v resnici tudi že vse tako, da bi trenutno pomanjkanje nastopilo. Pa Jugoslovanski klub je storil v tem opasnem trenutku svojo dolžnost. Z vso odločnostjo je nastopil na merodajnih mestih, da se je pod prejšnjo vlado rekvirirano žito oprostilo in so ga dali zopet Sloveniji na razpolago.

Eden glavnih vzrokov pomanjkanja žita je bilo pa nepremišljeno izvažanje v inozemstvo. Veliko dobroto je storil sedanjim ministrski svet prebivalstvu, ker je prepovedal vsak izvoz žita v inozemstvo tako dolgo, da bo naša domača prehrana popolnoma zagotovljena. Prav po željah ljudstva je ravnal tudi predsednik deželne vlade, dr. Brejc, ki je zaplenil na naših železnicah verižnikom vse žitne transporte, namenjene v tujino, in jih dal na razpolago domači prehrani.

Od vlade zahtevamo, da stori v prehrani odločne korake in popravi grehe socialistično-demokratske vlade, v kolikor se dajo sedaj na spomlad sploh še popraviti. Prehranjevalne razmere so po krivdi prejšnje vlade silno zavožene. Treba bo res močne roke, da jih vsaj za silo uredi. Že sedaj je pa treba naprej misliti. S prihodnjo željavo se ne sme več tako gospodariti kakor so gospodarili naši liberalci in socialisti. Prehrana je prva ljudska potreba.

Dihče ne mara biti kriv.

(Doneski k zaplembi Domoljuba.)

Bivša socialistično-liberalna vlada, se je tudi s tem proslula, da je zaplenjevala Domoljuba. Nedorodne stvari, ki niso bile ne državi, ne komu drugemu nevarne, ampok so samo opozarjale na obstoječe napake, so zaplenjevali ali na policiji, ali pa pri državnem pravdnistvu. Ko se je uredništvo pritožilo potom svojega zastopnika, so se začeli drug na drugega izgovarjati. Državno pravdnistvo se je izgovarjalo na policijsko ravnateljstvo, policijsko ravnateljstvo se je zopet izgovarjalo na državno pravdnistvo. Galetov članek o osebni dohodnini, ki smo ga prinesli v 6. številki letošnjega Domoljuba, so zaplenili. Policijsko ravnateljstvo je nato našemu zastopniku z dopisom z dne 27. februarja 1920 odgovorilo, da omenjene zaplembe ni ukrenilo policijsko ravnateljstvo, marveč državno pravdnistvo, ki je dne 1. II. ob 9. uri o tem obvestilo policijsko ravnateljstvo. Ker morajo po tiskovnem zakonu, zaplembe, ki jih izvrši državno pravdnistvo, biti potrjene od deželne sodišča, se je naš zastopnik pritožil zoper navedeno zaplenbo na deželno sodišče. Deželno sodišče je odgovorilo, da je zaplenbo izvršila policija in da sodišče nima z zadevo ničesar opraviti. Naš zastopnik je šel nato osebno vprašat k državnemu pravdnistvu za pojasnilo. Državno pravdnistvo mu je nato odgovorilo, da policija člankov ni zaplenila, da pa je državni pravdnik naznanil, da bo članke moral sam zapleniti, če jih policijsko ravnateljstvo ne zapleni, nakar je policijsko ravnateljstvo izvršilo zaplenbo. Jasno je, da se sedaj go-

podje skrivajo drug za drugega. Pripomniti moramo še to, da so ležali članki najmanj 15 ur pri državnem pravdnistvu in policijskem ravnanstvu. Ker ni bilo odgovora, smo dali Domoljub v tisk. Nato pride naznanilo, da je Domoljub zaplenjen. Upravištvo je imelo veliko škodo, ker je bilo že natisnjenih najmanj 20.000 izvodov.

Sedaj se državni pravdnik opravičuje, češ — da je takrat sedel pri neki razpravi in ni dobil takoj Domoljubovega odtiska v roke. Gospod državni pravdnik bi moral pač poznati tiskovni zakon, ki jasno govori, da mora uradni odliček takoj sprejeti in ga seveda tudi takoj prebrati.

Tako so teptali pod bivšo socialistično liberalno vlado ustavo zaiamčeno svobodo tiska. Vsi samodržci vseh časov so bili in so enaki.

Zgrešeno vprašanje.

Čudno je, da se v življenju vedno znova ponavlja zgodba o jagnjetu, ki volku vodo kali. Nedolžno jagnje pije vodo v strugi, volk pa pri viru. In vendar po mnenju volka jagnje vodo kali. Nekako tako je tudi z vprašanjem, ki ga stavljajo liberalni kmetje na vodstvo V. L. S. Celo vrsto pritožb imajo, a nobena njuna stvarne podlage. Naravnost smešna je pa trditev, češ, da zahteva V. L. S., da se mora ljudstvo pod kaznijo udeleževati njihovih shodov. So pa tudi zelo vladni ti gospodje liberalni kmetje. Zahtevajo, da naj se vodi politični boj kot se med civiliziranimi narodi spodobí. Ali se ne sliši to tako kakor povest o volku in jagnjetu? Ko bi vodile nam nasprotnne stranke politični boj tako kakor ga vodimo mi in kakor se v resnici med olikanimi narodi spodobí, bi bilo javno življenje pri nas mnogo spodobnejše, politično delo privlačnejše in uspešnejše. Žalibog moramo že dolgo vrsto let, odkar nastopa naša stranka v javnem življenju, z žalostjo opazovati, da je orožje nasprotnih strank proti nam najhujša laž, podlo obrekovanje in sumničenje, in kot najuspešnejši dokaz nož in kol. Gospodje »samostojni« kmetje bodo oprostili, če jih vprašamo: Kdo je na shodu v Velesovem z nožem našemu pristaši dokazoval, da je samostojni evangelij pravi? Odgovorite! Ali ni vaš pristaš v blaznem sovraštvo sunil kmeta — našega pristaša v noge, da je ležal in celil rano tri tedne? Kdo je razbijal v Šenčurju društveni shod Kmetске zveze, ki ga ščiti društveni zakon? Ali ni bil to vaš Kuralt. Kdo je z bičem pretepel kapelana, ki je najpoiničnejša duša na svetu in ni storil nikomur nič žalega? Ali ni bil to vaš voditelj, gostilničar Mencinger v Bohinjski Bistrici? Kdo je vdiral na shod zapornikov, povabljenih osebno z vabilom v Kandijo, kjer bi imel govoriti voditelj stranke? Ali ni to vaša nahujskana množica, ki ne spoštuje niti shodov, sklicanih po § 27 In tako dalje, in tako dalje.

Kdo poje po shodih večno pesem

o modrcih in naramnicah, dasi ve, da je to namenoma izmišljena laž? Kdo blati našo stranko po shodih, dasi vsa javnost in ves svet ve, da je vse, kar se je sploh za kmete storilo, gospodarsko, združeno, izobraževalno politično delo, da je vse to delo izvršila VLS v trdem boju proti očetom sedanjih samostojnikov? Kdo je tisti, ki sedaj izpodkopa ugled naši duhovščini in jo najsršamotnejše blati, njo, ki je vedno stala v prvi vrsti za kmetско blaginjo, našega kmeta v prvi vrsti rešila denarnega oderuštva, in mu sedaj tudi vneto pomaga, da se reši potom združništva tudi blagovnega oderuštva, njo, ki je za izobrazbo naše kmetске mladine storila več, kakor bodo vsi samostojneži v 1000 letih storili?

In ti ljudje, ki se poslužujejo takih manir in vpeljujejo surovost v javno življenje si še upajo govoriti o političnem boju, kakor je med olikanimi narodi v navadi. In za nameček si upajo še z grožnjami na dan. Resnično: tat vpije: Primite tatu! In še ta ošabnost! Sklicujejo se na kmetско ljudstvo, kakor ne bi ves svet vedel, kdo stoji za njimi. Ali se niso vsi podeželski liberalci oprijeli te stranke kot rešilne barkе? Ali niso to tisti ljudje, proti katerim je moralo res pravo kmetско ljudstvo izvojevati v trdem neizprosne boju vse svoje politične in gospodarske pravice? In ta blazna domišljavost, kakor da kmetско ljudstvo ne bi znalo ceniti v resnici ogromnega dela, ki ga je naša stranka v teku dvajsetih let izvršila za ljudstvo, in bedasta domneva, kakor da naši pristaši ne bi imeli toliko notranje razsodnosti in umske zmožnosti, da bi sami s svojim razumom presodili, kar v političnem življenju izpovedajo! Začenja se isti boj kakor pred 25. leti. Kdor ne tuli z razgrajati in raznimi nasprotnimi agitatorji, tega proglasijo za navadnega beba, duševno manj vrednega, neznačajnega in kar je še takih lepih imen. Stara pesem. Enkrat so se stari liberalci že opekli, poskrbeli bomo, da se bodo mladši še bolj. Svoje pristaše pa pozivljamo, da gredo vsi na delo za naše gospodarske, politične in verske svetinje. Drugim pustimo prazne besede, plitve obljube, laž, obrekovanje in sumničenje, naše bodi pa delo za ljudstvo. To veliko delo bomo pa zvršili le potem mogočne organizacije. Zato vsi naši somišljeniki na delo za naše organizacije!

Odgovornost županov za vojna posojila.

Že v članku pod naslovom »Občine in vojna posojila« v 73. številki »Slovenca« sem se dotaknil vprašanja, ali moremo delati župane odgovorne za vojna posojila, ki so jih podpisale občine. Dotaknil sem se tam tega vprašanja zato, ker sem večkrat čul na svojih službenih potovanjih mnenje od nezadovoljnih občanov, da bo moral žu-

pan ali pa solidarno z njim občinski odbor plačati vojna posojila, češ, da občina: to se pravi, večje ali manjše število občanov, podpis vojnih posojil ne prizna. Večkrat so se mi stavila vprašanja v tem oziru, na katera sem moral kot uradni organ dati odgovor po svojem najboljšem mnenju in prepričanju.

Če pojasnim danes svoje mnenje tudi pred vso javnostjo brez vsakega strahu, pa naj si to morda komu ne bo všeč ali se mi bo morda celo štel v zlo, sem pač prepričan, da storim nekaj koristnega, če pripomoreim vsaj nekaj k temu, da se obravnava to pereče vprašanje tudi s stališča odgovornosti, in da bo vsled tega morda nekoliko manj nepotrebnega preganjanja, manj zoprne gonje in politične maščevanjaželnosti.

Pred vsem še enkrat: Kje pa so bili tisti zlovoljni nergači, ki hočejo sedaj, da naj poseže v svoj lastni žep takratni župan; kje pa so bili takrat, ko so se podpisovala vojna posojila? Zakaj takrat niso prihajali in vlagali pritožb?

Res je: Niti belič bi se ne bil smel podpisati. Tako pravimo danes: takrat je tudi marsikdo mislil tako, a te misli povedati na glas si ni upal nikdo, ker se je pač vsak bal, da ga — če že ne prikrašajo za glavo — pa vsaj drugače ubijejo.

Kdo pa je bil večji revež in bolj pritiskan od najvišjega oblastvenika državne in avtonomne uprave — pa do zadnjega birača — nego ravno župan? — Ali naj navedem slučaje, da se je od gotovih c. kr. okrajnih glavarjev (imena na razpologo!) naravnost pritoževal županom z zaporom, če ne skrbe za to, da bodo podpisavale občine kar največ vojnih posojil — Zlasti so pritožili c. kr. okrajni glavarji županom z vojaškimi prisilnim joničem, če ne bodo dovolili »patriotične (!) in skrbli ter agitirali za podpisovanje vojnih posojil v najvišjih zneskih. — No, pa s raznih »pritiskih« se je pisalo že več kot dovolj.

Danes stojimo pač pred izvršenim dejstvom, ker storjeno se predružititi ne da. Razmotrivati je meni le tu vprašanje, ali so in ali morejo biti župani nasproti občinam osebno odgovorni za morebitno škodo, ki jo utegnejo trneti občine, če se ne doseže kakršnakoli sanacija? Ali obatoje kaka tozadevna postavná določila?

Meni pač ni znana niti vejica takega paragrafa, na katero bi se mogel obesiti kdorkoli, ki bi zahteval, da naj plača župan tudi najmanjši del vojne posojila. — V pošteb bi mogli priti predvsem občinski red, kazenski zakon, obči državljanski zakon in koncem koncev razsodbe upravnega sodišča.

Kazenski zakon kar izločimo! Zloraba uradne oblasti se od strani županov čisto gotovo ni vršila. To bi bilo treba iskati in lahko najti povsod drugod. (N. pr. pri porabi pupilarnih denarjev za vojna posojila, kjer bodo mo-

(rebiti oškodovani tisoči sirot.) — O »goljufijah« torej pri podpisovanju občinskih vojnih posojil ne more biti govora.

Določila obč. drž. zak. se tudi ne morejo nanašati na domnevno plačilno obveznost županov, po koji naj bi ti jamčili za morebitno škodo občin. Iz čisto naravnega razloga ne more imeti ne ta ne oni zakon kake določbe v zadevi vojnih posojil, ker je bila pri kolikor mogoče visokem podpisovanju interesirana izključno le država, ki torej že zato ni mogla izdajati kakih omejitvenih postav, naredb ali predpisov.

In po občinskem redu: se-li more v teh določbah dobiti kaka točka, po kateri bi se dal naprtiti dolg županu?

Tudi ne! Za to ni treba sploh nobenega dokazovanja. Pojdi vsak sam in preštudiraj občinski red, ki ima za nas še vedno veljavo.

Ce sem omenjal popred tudi upravno sodišče, sem storil to radi tega, ker so po judikaturi, t. j. po večkratnih razsodbah tega sodišča le sodna oblastva, torej izključno le redna sodišča poklicana razsojati, ali je in v koliki meri je župan odgovoren za škodo, povzročeno občini v sled »nemarnega poslovanja«. Sicer v normalnem poslovanju iz gorenjega naslova ne more biti govora.

Za me je že danes rešeno vprašanje, kako bi morala končati vsaka pravda občine v takih slučajih. Zato lahko trdim: Občina, oziroma občani nimajo nikakega pravnega naslova uveljavljati kako regresno pravico nasproti županu zaradi podpisa vojnega posojila.

Že pa čujem ugovore: Od nekje mi pravijo: Saj ni bil podpis veljaven, kajti občinski odbor ni bil sklepčen, ko se je sklepalo o podpisu vojnega posojila.

Dobro: pa se ob kratkem porazgovorimo še o tej točki. Predvsem naj opozorim, da je tudi v tem slučaju poklicano le redno sodišče razsojati, če je župan dolžan prevzeti kako plačilno obveznost na-se. In jaz sem prepričan, da se sodba ne bo glasila proti županu, ker bo nepristransko sodišče upoštevalo poleg dobre vere tudi višjo silo. A ravno ta višja sila je bila pri podpisovanju vojnih posojil večinoma odločujočega pomena. Kakor rečeno, upravna oblastva v tej stvari sploh ne morejo razsojati.

Se eden, in sicer poglaviti razlog pa, ki govori proti odgovornosti županov, je ta-le: Stvar nadzorstvenih oblastij je bila, v vsakem slučaju preiskati, če je bilo vojno posojilo tudi sklenjeno v postavni obliki. Obremenitev občine se je mogla izvršiti le s pritrditvijo nadzorstvenega oblastva po § 90. občinskega reda. Če se je morda — česar pa ne verjamem — v kakem slučaju šlo preko teh postavnih določil, zaradi tega vendar ni mogoče

zahtevati od župana, da bodi on odgovoren za vojno posojilo.

In pa še nekaj: Bivša c. kr. vlada in deželni odbor sta stala z molčečim pritrditvijo na stališču, da je smatrali sklepe občinskih odborov, tudi če ti niso bili sklepčni, v sled izrednih vojnih razmer za pravnoveljavne, dokler sklepov ni noben izpodbijal s pritožbami.

Ce je kdo dolžan prevzeti vojna posojila, je to le vsa javnost, torej država kot postavni dedič pravic in dolžnosti stare države. Ne more pa se delati odgovornih posameznih fizičnih oseb.

Fran Kristan, obč. revizor.

Sapo mu je zaprlo.

Na naš poziv, naj »Kmetijski list«, — ki je imenoval pisatelja knjižice »Primate tatu!« lažnivca in norca — dokaže stavek za stavkom, kaj je v knjižici norega in lažnivega, ne ve odgovoriti nič. Pravi, da se mu »ne zdi vredno«, na to kaj odgovarjati. No, saj se razumemo, zakaj ni vredno! Kar je v knjižici, je vse do pičice resnično in zelo pametno. Zato pa le vsi knjižico kupite in berite! Ravno kar je natisnjena že tretjič. Kajti natisnjene je bilo že dvakrat po 10.000 izvodov, ki so že vsi razprodani. Zdaj je torej tiskane 30.000. Pa je še vedno premalo razširjena, posebno po krajih, kjer so pouka močno potrebni, kjer je še mnogo preslepljenih ljudi. Najbolje, da bi prišla v vsako hišo. Da pa je ne bo treba vsakemu posebej v Ljubljani naročiti, bi jo morali imeti v vsakem kraju na razpolago, da jo lahko vsak kar tam dobi. Dobri ljudje, ki so pripravljeni kaj žrtvovati za pravico in resnico, naj bi jo širili naokoli.

Naše strankino časopisje.

Kolikor bolj se je začela širiti naša stranka proti vzhodu in jugovzhodu, toliko bolj se je opazala potreba po časopisju, ki zastopa načela naše stranke. VLS s svojimi stanovskimi organizacijami: Kmetško zvezo, Delavsko zvezo in Obrtno zvezoo ni ostala osamljena. Iste cilje imajo tudi mnoge druge organizacije v naši državi.

Tu podajamo sliko našega časopisja po celi državi:

»Slovenec«, ki izhaja že 48 let.

»Večerni list« izhaja 2 leti. Oba dnevnika izhajata v Ljubljani.

V Mariboru izhaja dvakrat na teden »Straža« in sicer že 12 let.

Tedniki so sledeči:

V Mariboru »Slov. Gospodar« izhaja 54 let.

v Ljubljani »Domoljub« 33 let,

v Radgoni »Murska Straža«

za Prekmurje »Novine«,

na Koroškem »Mir«

in na Goriškem »Goriška Straža«

Krava v šoli.

(Anton Pevc.)

1. razred.

Žival ima svojo otroško dobo prav tako, kakor človek in pravila telesnega življenja so pri obeh enaka. Le razum razlikuje človeka od živali in le vsled razuma živi človek še svoje višje, duševno življenje. Pri presojanju potreb živali naj človek upošteva potrebe svojega telesa in po teh odmerja dobrote in kazni za živino. To je splošno veljavno pravilo moderne živinoreje. Čim večjo pozornost posvečaš svoji živini, tem bolj se bo ona zanimala za tvojo korist; vsako ji izkazano prijaznost ti poplača po svoje, z več in boljšim mlekom, s tvorbo večje množine mesa in masti itd.

Prva hrana, ki jo dobi tele po rojstvu, je mleko. Kako dolgo mora tvoriti mleko poglavito teletovo hrano, ni določeno. Pri nas ga dobiva navadno 6—8 tednov; Švicar ga daje plemenskim teletom do starosti 6 mesecev; plemensko shorthornsko tele pa pije mleko celo do starosti 10 mesecev in čisto od dveh krav. Praviloma bi se mogla določiti doba za napajanje telet z mlekom na okroglo 6 mesecev.

Dojenček (človeški) pije materino mleko le kratek čas, nakar se mu prične nadomeščati s kravjim mlekom, kavo, raznimi mokami za dojenčke itd. Pri zadostni previdnosti uspeva prav dobro, čeprav je njegov želodeček razmeroma bolj nežen in bolj občutljiv od teletovega. Torej je tudi v prvi dobi teletovega življenja važno ne mleko kot tako, marveč hrana »v obliki mleka«. Če dojenček lahko uspeva z raznimi nadomestki materinega mleka, bo to še toliko lažje storilo tele. Odtod izvira n. pr. seneni čaj, ki ga rabijo Angleži že od nekdaj kot nadomestek za kravje mleko pri vzreji telet, razne juhe iz ovsca, lanenega semena, lanenih tropin itd. Za živinorejca na revnejši zemlji, kjer je treba paziti na vsak vinar, če naj se dobro gospodari, so taki nadomestki zelo važni. Pred vojno je n. pr. stalo 100 kg lanenih tropin 24 K, 100 kg mleka pa 14 K; v tropinah je bilo okroglo 70 kg redilnih snovi, v mleku le 11 kg; v razmerju z mlekom bi bile tropine vredne 84 K in si je v dobrih dveh mesecih živinorejec prihranil 60 K, če je krmil teletu juho iz lanenih tropin in ne mleka. Da razni nadomestki v polni meri nadomeščajo vrednost polnega mleka pri vzreji telet, to so ponovne praktične preizkušnje jasno dokazale in ni nobenega vzroka, da bi pri nas priporočali švicarske navade krmiti plemenska teleta 6 mesecev s polnim mlekom.

Toda krmljenje telet v prvih 6—10 mesecih po rojstvu s hrano »v obliki mleka«, je pri razumni živinoreji največje važnosti. Anglež kuha svojim teletom mleko (čaj) iz sena, ovsenega zdroba, lanenega semena itd. kot nadomestek za kravje mleko; Slovenci si moramo enako navado šele prisvojiti. Navajeni smo kuhati za prašiče, kjer taka navada ni nujno potrebna; za teleta je potrebna, ker tele uspeva najboljšje, če užije vsaj prvega pol leta največ hrane v obliki mleka. Kjer se razpolaga s sladkim posnetim mlekom ali siratko, more le-ta nadomestiti delno ali popolnoma vodo pri prirejanju umetnega mleka za teleta.

Prvi razred ali abc-šole krave in goredi sploh obstoji v tem, da se nauči mlado tele požreti in presnavljati čim največ krme. Tega se bo naučilo le, če dobiva dobro, vendar ceno hrano v najbolj primerni obliki in če istočasno z zadostnim gibanjem preprečimo, da bi se debelilo. Žreti mora mlado tele, veliko požreti, da se nauči želodec delati. Druga dela živinorejca kot učitelj nima pri mladih teletih: naučiti jih mora je žreti, žreti in žreti, toda vsikdar le krmo, ki gre hitro skoz mlade želodce. Debeliti se tele ne sme, ker potem manj požre; zato naj bi tekalo ves dan naokoli, — kakor pustimo tekati otroke, — da bodo imeli boljši tek in bo še več požrlo. Nikdar pa ne dajaj teletu težko prebavljive krme, n. pr. poparijene rezance, slabega sena itd., ki le napolni vamp, preutruja in oslabi prebavila, ter ti pokvari mlado žival za vedno; taka krma je za mlada teleta prav tako malo na mestu, kakor za 6mesečnega dojenčka zelje in žganci.

Ali imaš izgubo, če moraš kupiti vso krepilno krmo (oves, lanene tropine itd.), ki jo teletu pokrmiš? Nikdar. V vsem svojem življenju ti žival nikdar ne plača krmo dražje kakor v mladosti. To si zapomni živinorejec. Kdor teleta primerno ne krmi, sploh ne ve, kaj je živinoreja ali kje prične in kje konča zanikernost. Dokler vsak živinorejec v Sloveniji ne zapopade, da mora tele je žreti, žreti in žreti lahko prebavljivo, vendar ceno krmo (ne polnega kravjega mleka!), dotlej bo težko govoriti o dobičkanosti živinoreje. V prvem razredu ljudske šole se roka otrokova uri v pisanju abecede, razum v čitanju abecede, kajti to je temelj vse nadaljnje izobrazbe; v 1. razredu kravje šole se urijo prebavila teletova, kako se predela največ krme, kajti to je temelj vse nadaljnje dobičkanosti živinoreje. Cilj govedoreje je imeti v hlevu živali, ki znajo vsako bilko krme premeniti v meso in mleko; katera zna to premembo izvršiti najpopolnejše, predstavlja »govejega učenjaka«, ki bo naučil take popolnosti tudi svoje potomce; vendar kdor se ne uči v mladosti, ne bo na starost nikdar učenjak, ne ljudski in ne goveji.

Torej, živinorejec, veš sedaj kaj se mora naučiti tele? Žreti, žreti in žreti. Krmiti teletom puter v obliki celega kravjega mleka, kadar ni več nujno potreba, je oslabil. Teletu napravljaj umetno mleko. Kuhaj mu juho iz sena (magari tudi slame), ovsenega zdroba, lanenega semena, in ta juha je njegovo mleko v starosti 6—10 mesecev; je poceni in ustreza pravilu, da mora vsako mlado bitje uživati svoji mladosti primerno hrano, če naj se razvija dobro tudi na starost. (Dalej.)

Revolucija v Nemčiji.

Ze dolgo so prihajala poročila, da se v Nemčiji nekaj kuha, posebno pa med vojaštvom in nacionalističnimi krogi. To kar se je dolgo kuhalo, je tudi privrelo na dan in v soboto je izbruhnila v Berlinu revolucija, ki je bolj narodna in bolj odločna. Jedro revolucionarjev tvorijo mornariške čete, za nimi na stoliš skoraj gotovo vodilni nemškega naroda v svetovni vojni, predvsem pa visoka generaliteta.

Revolucionarji so dosegli takoj velike uspehe. Zavzeli so Berlin, odkoder je zbežala prejšnja vlada, ki je obstojala iz koalicije med socialisti in centromom (katoliki). Socijaldemokratska stranka je izdala letak, kjer poziva delavstvo k splošni stavki. Gotovo je, da se bo delavstvo organiziralo na splošen nastop proti vojaški diktaturi in da bo prišlo še do krvavih bojov. Kaj se bo izcimilo iz tega, se še ne ve. Ta revolucija more imeti pa velik vpliv tudi na druge pokrajine, predvsem na Nemško Avstrijo, kjer zahtevajo komunisti, da se delavstvo oboroži.

Iz tajništva JKZ.

Zbor zaupnikov VLS se vrši par dni po Veliki noči. Dan pred pravim shodom se vrši zbor delegatov, ki naj jih določijo krajevene organizacije same. Potrebno je, da se udeleži tega zbora delegatov vsaj po en delegat vsake krajevene organizacije. Delegati naj se določijo in javijo tajništvu. Zaupniki za shod zaupnikov naj se pa določijo po pravilniku VLS.

Ob priliki shoda zaupnikov se vrši tudi občni zbor Jugoslovanske Kmetijske zveze.

Prosimo tudi vse Kmetijske zveze, da nam sporoče morebitne predloge, osebne ali stvarne, ki naj se razmotrivajo na shodu zaupnikov in na občnem zboru Jugoslovanske Kmetijske zveze.

Koledarček. Koledarček je še na razpolago v 200 izvodih. Kdor še želi naročiti, naj ga hitro naroči in naj naročnino pošlje vnaprej. Stane 3 K 50 vin. s poštino vred. Kdor ga še ni plačal, naj ga plača, da ne bo nepotrebnih stroškov.

Velik shod K. Z. za krški okraj.

Kmetijski tabor bo 25. marca 1920 na Slinovcah pri Kostanjevici ob 9. uri dopoldne za sodna okraja Krško in Kostanjevica. Kmetje in kmetice, pokazimo svojim nasoročnikom, da nas je veliko in da nas še ne bodo uničili. Geslo naše je: Vsak fant, vsako dekle, vsaka žena, vsak mož na tabor.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

Narodno predstavništvo. Sedanja Protičeva vlada, v kateri je zastopana tudi VLS po treh ministrih, je izjavila, da hoče delati s parlamentom. Poudarila je, da bo rešila parlamentarno v zbornici tekoče državne potrebe. Predvsem pa hoče pospešiti, da reši zbornica volilni red in pridemo tako čim prej do državno-zborskih volitev. Ena njenih glavnih nalog je, da pridemo čim prej do ustavotvorne skupščine. Svoj program je Protič tudi jasno razložil v zbornici. Liberalcem pa ni do dela in ne do volitev. V zbornici

samo razgrajajo in se pripravajo za oslovsko senco. Naš parlament hočejo ponižati, da bi bil klavernejša postava, kakor nekoč dunajska zbornica, kjer so se tudi samo pripravili in pretepali. Liberalcem je posebnost hudo, da je dobila Protičeva vlada polovico zbornice na svojo stran, kakor to zahteva poslovnik. To jih jezi, zato pa delo ovirajo kolikor le morejo. Predsednik zbornice jih pri obstrukciji podpira. Liberalci govorijo ure in ure o poslovniku in predlagajo glasovanja, da se dožene, če je polovica poslancev v zbornici. Sama potrata časa. Volitev ne marajo. Ne marajo, da bi zbornica sklenila volilni zakon. Oni so že imeli volilni red pripravljen, ki pa je bil le zanje prirojen in ki so ga hoteli kar tako pod roko, brez ljudstva in proti ljudstvu vpeti. Že vedo, zakaj. Izgubili so tla med ljudstvom. Sedaj delajo vladi sitnosti, da bi zopet sami zlezli na kakršenkoli način do vlade. Poprej so bili proti vladi vseh strank, sedaj so se pa kar z vso silo v tako vlado zaljubili. Sedanja vlada je izjavila, da s takimi ljudmi, ki so državo tako silno oškodovali, ne more sedeti pri isti mizi. Pri dosedanjih glasovanjih je vlada še vsakokrat dobila potrebno število glasov zase. Vlada naj z vso silo pritiska, da bo zbornica delala in naj pred vsem pospeši, da bo volilni zakon sprejet. Mi zahtevamo, da sklene parlament ta zakon, tudi če liberalci nagajajo.

Prvi naskok ljudske stranke na Hrvaškem. Ljudska stranka na Hrvaškem je pri sedanjih obč. volitvah prvič nastopila v volilnem boju. Povsod žanje velike uspehe. Naše gibanje je stara komaj eno leto, pa vodi že tako lepe uspehe. Stranka je že mogočno zasidrana v ljudstvu. Ze sedaj je strah demokratov, ki dobivajo pri volitvah neznatno število glasov. V Karlovcu so bile te dni občinske volitve. Karlovac je bil dosedaj liberalna trdnjava. V sabor je pošiljal advokata dr. Lakičina, bivšega ministra v liberalno-socialistični vladi. Pri občinskih volitvah so bili demokrati popolnoma poraženi. Ljudska stranka je dobila kljub pritisku 8 odbornikov. V mestu Tovarniku v Slavoniji je dobila ljudska stranka absolutno večino. Tudi v drugih občinah se z uspehom udeležuje občinskih volitev. Pozdravljamo naše ljudske stranke.

VOLITVE NA HRVAŠKEM.

Na Hrvaškem se sedaj vršijo obč. volitve, pri katerih nastopa prvič mlada Pučka stranka, sestra naše Ljudske stranke. Malo inteligentov je v Pučki stranki, nobenih denarnih sredstev ni, stranko je ustvarilo ljudstvo samo. Seljačke demokracije (naše Kmetijske zveze) so stopile na plan in podirajo temelje stari vgnezdjeni liberalni stranki. Še celo v židovskem Osijeku si je priborila Pučka stranka 3 mesta. Po deželi je pa zmaga Seljačkih demokratov gotova; od naših liberalcev toliko hvalisana JDS propada.

FRANKOVCI.

Še vedno se dobe ljudje, ki upajo, da se jim bo posrečilo razdeliti našo državo v razne dele, razbiti državo v

posamezne države, ki bi postale po-
tem plen sosedov. Na Hrvaškem naj-
bolj rujejo pristaši Franka, ki se na-
haja v inozemstvu. Mi moramo to ro-
varenje najodločnejše pobijati, akorav-
no ni v naši državi vse tako, kot bi mo-
ralo biti. Verovati moramo v procvit
naše države, ker nam ni nič drugega
potrebno, kot ljudi — poštenjakov.

ITALIJA.

V Italiji vedno vre, a nikdar ne
zavre. Sedaj je zopet štrajk, in sicer
štrajk poljedelskih delavcev. V severni
Italiji je namreč mnogo veleposestev,
ki so last raznih grofov in knezov, zem-
ljo pa imajo v najemu koloni, ki pla-
čujejo grodom najemnino v denarju in
v blagu. Enaki koloni so na Goriškem,
kjer se je ustanovila pred vojno zveza
slov. kolonov. Teh kolonov je bilo na
Goriškem pred desetletji zelo mnogo,
pred vojsko pa malo več. V Italiji pa
živi se nad polovico kmetijskega stanu
danes v kolonskih razmerah. Jadran-
sko vprašanje še ni rešeno, ker to vpra-
šanje se ne da rešiti pri konjaku in na
gostiji, kot so se reševala razna druga
vprašanja. Mirovna konferenca bi nas
rada zadušila, a mi se ne damo in go-
spodje verižniki v Parizu bi lahko ve-
deli, da tudi hočemo živeti. Jadransko
vprašanje rešujejo že dolgo, a gotovo
še dolgo ne bo rešeno. Gospodarske
razmere so v Italiji, kakor povsod, ved-
no težje, predvideva se vladna kriza.

NEMČIJA.

Ob koncu svetovne vojske se je
nemško cesarstvo spremenilo v repub-
liko. V posameznih državah so se
ravnatako spremenile vladne oblike in
na mesto prejšnjih majhnih kraljestev
in kneževin so prišle majhne republike,
ki so se zedinile s prusko republiko na
čelu v veliko nemško republiko. Raz-
mere, ki so nastale po svetovni vojni se
niso mogle urediti, akoravno je pokazal
celoten nemški narod željo po delu in
po obnovi prejšnje mogočne Nemčije.
Razne struje so se borile med seboj.
Glavni dve skupini ste socialistična in
katoliška (Centrum), ki ste dosedaj
imele vladno v rokah. Poleg raznih ne-
zadovoljstev v teh dveh skupinah je
bil ideal mnogih Nemcev, zopet ustvari-
ti nacionalistično in imperialistično
Nemčijo.

BOLGARIJA.

V Bolgariji bodo 28. marca nove volit-
ve za sobranje (parlament).

RUMUNIJA.

V Rumuniji se pripravljajo na krona-
je kralja Ferdinanda za kralje vseh Rumu-
nov. Kot je znano, je pridobila Rumunija v
sedanji vojni vse, kar je zahtevala in še
mnogo več. Dobila je del Banata, celo Er-
deljsko, Dobrudžo, Besarabijo in Bukovino.
V vseh teh pokrajinah, izvzemši Erdeljsko,
so velike slovanske naselbine in manjšine.
Francoska obnovi zvezo z Vatikanom.

V četrtek, dne 11. marca je bil pred-
ložen francoskemu parlamentu načrt, ka-
ko naj se odprejo v zunanem ministertvu

kreditu za zopetno zvezo med francosko vla-
do in sv. stolico. Načrt sam ni izzval začu-
denja, ker se čuti v francoskem javnem
mnenju že dolgo časa potreba poslaništva
v Vatikanu.

ČEŠKA.

Češkoslovaška republika je ravno
toliko stara, kot naša, ker se je tudi
ona ustanovila po razpadu bivše Av-
strije. Razmere so tam vseeno mnogo
bolj urejene, kot pri nas. Pred tedni so
Čehi dokončali svojo ustavo. Na čelu
države stoji predsednik, ki se voli vsa-
kih sedem let. Nihče ne more biti več
kot dvakrat predsednik, samo za Ma-
saryka, ki je prvi predsednik, to ne ve-
lja. Masaryk je obhajal prejšnji teden
svojo sedemdesetletnico. Po celi čeho-
slovaški republiki, pa tudi v mnogih
mestih naše države, se je njegova se-
demdesetletnica slavnostno praznova-
la. — Čehi bodo imeli dve zbornici in
sicer zbornico starešin in zbornico po-
slancev. — Sedaj se nahajajo na Če-
škem jugoslovanski časnikarji, ki jih
je sprejel tudi predsednik Masaryk v
avdijenci. Gospodarske razmere niso še
urejene, draginja tam tudi raste. Gle-
de čeških produktov nas najbolj zani-
ma njihov sladkor, ki pa je tudi na Če-
škem zelo drag in stane kilogram na-
ših 50 K. Kmalu se bodo vršile volitve
v Narodno predstavništvo, ker je prvo
dokončalo svoje delo ustave. Da uredi
prometne razmere, hočejo Čehi potro-
šiti nad 5 milijard čeških kron samo
za železnice. Vlada je predložila tudi
načrt, po katerem naj se ustanove v
vseh večjih mestih Kmetске zbornice
in sicer v Pragi, Brnu, Tropolavi in Bra-
tislavi (Požun).

POLJSKA.

Mnogo naših Slovencev se je boje-
valo po Poljskem in marsikomu so
poljske pokrajine precej znane. Polj-
ska država je precej velika in sicer
skoro za dve naši. Ona obsega one po-
krajine, ki jih je imelo poljsko prebi-
valstvo do l. 1772. Meje pa niso še ure-
jene ne na zapad, ne na jug, ne na se-
ver in ne na vzhod. Na prvih treh stra-
neh se bo vršil povsod plebiscit, proti
vzhodu pa meje zato niso urejene, ker
niso še določene razmere do boljševi-
kov. Boljševiki so Poljski ponudili mir,
ki ga pa Poljaki niso sprejeli. Razmerje
danes še ni popolnoma jasno in ni iz-
ključno, da pride med tema dvema
slovanskima narodoma še do vojske.

RUSIJA.

Pravi boljševizem se počasi spreminja
v mirnejšo strujo. Da je do tega prišlo, je
predvsem zasluža ruskega kmetijskega stu-
na, ki se je organiziral v močno gospodar-
sko organizacijo, ki ne pusti, da bi se z njo
pometalo po poljubni volji. Gospodarska
organizacija sloni na močnem združništvu,
ki je centralizirano v raznih združnih zve-
zah. Vse te zadrage, katerih je več tisočev,
predstavljajo milijone kmetijskih žuljev. Ru-
sija more danes izvažati les, konopljo, vol-
no, pa tudi živila. Predvsem pa potrebujejo
Rusi prometnih sredstev, posebno pa va-

gonov. Vedno bolj se opaža v celotnem ru-
skem gibanju preokret v nacionalističnem
duhu in danes že zahteva mednarodnjak
Lenin za Rusijo Carigrad.

TURČIJA.

Sedaj urejuje mirovna konferenca
meje bodoče turške države. Predvojna
Turčija je bila zelo velika država, po
površini mnogo večja od Avstro-Ogrske
in je štela nad 30 milijonov prebival-
cev. V svetovni vojni je pa Turčija
mnogo izgubila in sicer največ Angle-
žem, ki ji odvzamejo celo Mezopota-
mijo, Palestino in še druge pokrajine.
Francozi dobijo Sirijo, nekaj dobe
Grki, Italija hoče tudi svoj kos, in si-
cer Cilicijo. Vprašanje je le, kaj bo a
Carigradom. Pred vojsko se je potego-
vala Rusija za Carigrad, med vojsko
se je govorilo, da bo mednarodni, po-
tem grški, angleški itd. Gotovo je da-
nes le ono in sicer to, da ne bo turški.
V zadnjem času se poteguje zopet Ru-
sija za Carigrad, da dobi tako prosto
pot iz Črnega morja. — Turški sultan
sedaj išče svojo prestolnico. Nikakor
ne mara iti iz Carigrada, kjer so sul-
tani prestolovali celih 467 let. — Znano
je da so Turki poklali med vojsko mno-
go tisoč krščanskih Armencev, ki so
dobili sedaj od mirovne konference
samoupravo. Turkom pa to ni po volji
in bi hoteli dobiti Armence zopet pod
svojo popolno oblast. Ker tega ne mo-
rejo doseči zlepa, hočejo zgrda in so v
zadnjem času baje poklali mnogo tisoč
Armencev.

ANGLEŠKA.

Angleška se vrača počasi k miru.
Ona sedaj demobilizira svojo armado
in uvaja zopet prostovoljno vojaško
službo kot je bila pred vojno. Pred
vojno je bilo vsega 70.000 vojakov, po
novem načrtu jih pa bo 250.000, ki bodo
stali državo letnih 125 milijonov funtov
šterlingov (funt šterlingov je stal pred
vojno 24 K, danes pa stane nad 520 K).
Na Angleškem je splošno upeljan za
delavce 8 urni delavnik, ki ga je hote-
la upeljati sedaj vlada tudi za kmetiske
delavce. Kmetje organizirani v angle-
ški kmetijski zvezi se pa temu protivijo
in so zagrozili s tem, da bodo ustavili
obdelovanje polja. V kmetijski zvezi je
tam organiziranih 75.000 posestnikov.

Tedenske novice.

Politične.

p Zopet ena laž več. Ves svet ve, da
je VLS obsodila z vso odločnostjo znano
rešitev denarnega vprašanja po liberalno-
socialistični vladi. Tega sklepa ni stranka
nikdar predručala. Stala je tudi vedno na
stališču, da tega vprašanja, ki posega tako
globoko v žep vsakega državljanca, ne more
in ne sme reševati skupina ljudi, ki se zo-
vejo ministri. To vprašanje spada v ljudsko
zastopstvo, v parlament, kjer je edino me-
rodatno mesto za rešitev. Tega načela se
je VLS držala in se bo držala. Toda glasi-
lo liberalnih kmetov je bilo v dobri gloli

in laže: »Sedaj je dokazano, da so radikalci sprejeli dr. Korošca in tovariše v vlado le pod pogojem, da so naši klerikalci obljubili, da bodo vsi poslanci glasovali za to, da ostane razmerje 4 K za en dinar.« Od prve besede do zadnje ena sama laž. Da, ljudstvo bo sodilo in vaše laži obsodilo.

p Čuden agitator je vinarski nadzornik škalicke. Zadnje čase se žene za žive in mrtve za liberalne kmete. Tega mu ne moremo zameriti. Tako se je pač naučil na Češkem. A nekaj drugega je, kar v Jugoslaviji ne bomo trpeli. 7. marca je imel shod samostojnežev v Sv. Križu pri Litiji. Za popoldne je pa imel uradno naznanjeno predavanje o vinarstvu. Torej ta mož hoče kar dve muhi na en mah zadeti. Pride kot neka uradna osebnost. Ta glas gre pred njim. Isti dan pa prireja tudi strankarski shod. Malo odsvit njegovega uradnega poslanstva pade vendar tudi na strankarja-agitatorja Škalickija. Obenem je pa tudi za to agitatorsko pot dobro plačan, ker dobi za uradno predavanje določeno nagrado. Tako se pa nismo zmenili, g. Škalicki. Tak način agitacije pa tudi ni običajen med olikanimi narodi.

p Liberalci osleparili ljudstvo za eno milijardo. Vsem je še v spominu, kako so liberalci opravičevali naredbo, s katero so pri kolckovanju ljudstvu odtegnili 20% gotovine. Govorili so, da bo s tem vrednost našega denarja zrastle, draginja bo padla. Posebno hud zagovornik tega sleparjenja je bil bivši predsednik deželne vlade dr. Zernjav. Sedaj je ministrski predsednik Protić v narodnem predstavništvu javno povedal, da so ljudstvu na prevaren — to je goljufiv — način odtegnili 20%. Ta denar niso uničili, ampak so ga zopet vrgli med ljudstvo. Na goljufiv način so ljudstvu vzeli denar, da so ga brez dovoljenja ljudstva zapravili. In tega denarja je bilo eno milijardo. Liberalno gospodarstvo!

p Cigansko gospodarstvo liberalcev. Sedanja vlada je šele spravila na dan vse gospodarske grehe prejšnje vlade. Denar so razmetali kakor otroci, ki ne poznajo vrednosti denarja, izrabljali so vladno moč v zasebno okoriščenje, svojim pristašem so naklanjali izvoznice, ki so jim donosale milijonske dobičke. Posebno grdo so gospodarili v trgovinskem ministertvu, ki ga je vodil slovenski liberalcec dr. Kramer. Po pravici je obsodil to gospodarstvo v zbornici sedanji trgovski minister Ribarac s sledečimi besedami: »Štiri mesece in pol zastruplja in razjeda korupcija ves naš društveni organizem. (Burno odobravanje.) Vladinim pristašem so se poklanjale izvozne carine, da bi jih pridržali sami zase. Izsiljeno je bilo notranje posojilo v znesku milijarde kron in to posojilo se je potrošilo brez kontrole narodnega predstavništva.« Slabše vlade še ni imela država, kakor je bila prejšnja. Čudno je le, da se upajo taki ljudje še na beli dan.

p Liberalni učitelji in Samostojneži. Liberalni kmetje so se v začetku na prvi tokli, češ, da ne marajo v svoje vrste nikogar, kdor ni kmet. To so bile besede, dejanja so pa že od začetka drugače govorila. Glavni voditelji so bili in so ljudje,

ki so s kmetijstvom v prav rahlem stiku. Sedaj so se pa vpregli v voz samostojne stranke tudi liberalni učitelji. Kakor so se nekoč pehali za liberalno stranko, tako se pehajo sedaj, ko je na deželi prevzela dediščino po liberalcih liberalna kmetijska stranka, za ta novi tvor. Nekateri delajo bolj v ozadju, podpihujejo in svetujejo. V ospredje se ne upajo. Vedo, da bi bilo za liberalne kmete vse izgubljeno, ko bi se oni prikazali na plan. Katoliške organizacije in stranke sovražno iz dna srca. Menijo, da je to sovraštvo zanje pač toliko vredno, da svoje samoljubje malo zataje in samo po ovinkih pomagajo protikatoliškemu gibanju nekoliko na noge. V tem oziru je zelo premeten in občudovanja vreden v svoji zvižčnosti nadučitelj Lovšin iz Vinici. Drugi pripravljajo samostojne shode, n. pr. nadučitelj Vidic v Velesovem itd. Pojavlja se stara ljubezen: Sorodne duše se najdejo.

p Domišljavost. Samostojneži pa res nase kaj dajo. So kakor par razposajenih fantov v gostilni na žegnanju. Kar proglašajo, da hočejo veljati toliko najmanj kot drugi vsi skupaj. Vso vlado doma in v Belgradu hočejo že za svoje liberalne trgovce in meštarje in gostilničarje. Silno so tudi jezni, ker jih deželni predsednik ni povabil k sestavi nove vlade. Mislimo, da je zadostilo, če je povabil liberalno stranko, ki je duševna centrala vseh drugih novih strank, ki sedaj razgrajajo po deželi in se pridružajo, da je vse za njimi. Ko je bila na krmilu liberalno-socijalistična vlada, je glasilo teh samostojnežev plavalno v poskočnem veselju, češ pri nas in na Češkem sta izrinjeni iz vlade ljudski stranki, torej krščanske stranke nimajo pri vladi nobene besede, ampak samo mi, svobodomiselci. Sedaj so pa kar naenkrat tako vneti za skupno vlado vseh strank, ko vedo, da je morala njihova ljubljanka, liberalna stranka, iz vlade. Hinavščina in zahrbtnost, grdi sta.

p Koroški plebiscit. Kdor je naš in ima na Koroškem glasovalno pravico, naj javi svoj naslov Narodnemu svetu za Koroško v Velikovec. Glasovalno pravico pa imajo v pasu A brez razlike spola, vsi tisti, ki so bili: 1. Dne 1. jan. 1919 stari najmanj 20 let, 2. ki so na dan 1. jan. 1919 stalno bivali v katerikoli občini pasu A in 3. ki poleg tega izpolnijo enega izmed sledečih pogojev: a) morajo biti v pasu A rojeni ali b) ki stalno bivajo v pasu A že od 1. jan. 1912 ali pa c) so v katerikoli občini pasu A pristojni. Analogno so pogoji za glasovalno pravico v pasu B.

p Josip Marinko, posestnik z Dobrove pri Ljubljani nam je poslal pismo, v katerem trdi, da na shodu v Kresnicah ni izrekel besede far in da tudi v Kranju ni zagovarjal novega školskega načrta. Sedaj imata besedo naša dva dopisnika.

Domače novice.

d Naročnikom — zamudnikom, ki do slej še niso storili svoje dolžnosti, bomo z aprilom ustavili nadaljnje pošiljanje lista. Kdor se čuti s tem prizadelega, naj nemudoma pošlje naročnico 15 kron po položnici ali nakaznici. Časa za

obnoveitev je samo še dobrih 14 dni. Kdor pa do konca meseca naročnine ne poravnava, ne prejme več 14. številke »Domoljuba«.

d Francoski kardinal v Ljubljani. V nedeljo je prispel v Ljubljano francoski kardinal Dubois, vračajoč se iz posebne misije v Orijentu. Na Francosko se je vračal preko naše države in se je mudil tudi v Belgradu in Zagrebu. Na glavnem kolo-dvoru so ga pozdravili zastopniki naših kulturnih in gospodarskih organizacij. Ob 10. uri se je vršila v stolnici svečana služba božja, ki jo je daroval g. kardinal in imel tudi kratek nagovor. Po končani službi božji je sprejemal razne deputacije. Naše organizacije so mu izročile več spomenc s prošnjo, da jih da na razpolago časopisu na Francoskem. Popoldne je priredila pevska zveza »Ljubljana« v zvezi z »Orlovsko Zvezo« v veliki dvorani »Unions« na čast visokim gostom (bila sta tudi dva škofa) slavnostno akademijo. Ob tej priliki je imel prof. Ivan Gruđen lep govor v francoskem jeziku, kjer je opozoril visoke goste na kulturo našega naroda in na našo Alzacijo, Goriško. Opozoril je visoke goste na krivice, ki se nam tu dogajajo in ki nam jih dela antanta. V govoru je povdaril, da mi nočemo nič tujega, pač pa le to, kar nam pripada po vsaki pravici. Po končanem sporedu je držal g. kardinal svoj govor, v kateremu je izrazil začudenje nad sprejemom, pohvalil je proizvajanje pevskega zbora, posebno pa vzorno izvajanje telovadnih točk. Obljubil je, da bo naše zahteve in boli sporočil francoski javnosti, a opozoril je na dejstvo, da je francoska politika v rokah brezbožnežev in brezvercev in da nimajo tam katoličani za danes velikega vpliva na politiko. Omenil pa je tudi, da ta vpliv vedno bolj narašča in da se katoliške organizacije zelo lepo razvijajo.

d Škofijska kronika. Prof. dr. Ivan Janežič je bil imenovan za preglednika cerkvenih računov pri škof. ordinariatu. — Podeljene so župnije: Gorje Jozefu Knificu, župniku v Tomišlju; Studenec pri Sevnici Janezu Štrubelj, župniku pri Sv. Trojici nad Cirknico; Bučka Francu Nastran, kaplanu na Krki. — Kuratni beneficij v Št. Vidu pri Stični je podeljen Lavrenciju Lahu, župniku pri Sv. Križu pri Litiji. — Premesčen je kaplan Rafael Morel iz Poljan v Šmarje. — Stalni pokoj je dovoljen Ivanu Čebašku, župniku v Polhovem gradu. — Potom okrožnice so razpisane župnije: Sv. Križ pri Litiji, Sv. Trojica nad Cirknico in Prežganje do 31. marca 1920.

d Darovi iz Amerike. Zaboji iz Amerike se nahajajo sedaj v Ljubljani v skladišču »Balkan« pri glavnem kolo-dvoru. »Slovenec« z dne 7. marca je prinesel seznam naslovljencev. Podrobnosti se še sporoče.

d Svarilo pred nakupom! Iz vile »Amalije« na Bledu je bilo prošli teden pokradenih pet posteljnih prešitih odev, ki so na vrhni strani živo rdeče, spodaj svetlo modre in svetlo roza barve, nadalje nad pet rujavih odev iz kamelne dlake, tri postelje pregrinjaje (Couvertecke), en kopalni plašč iz belo in modro karira-

sega frotirnega blaga. Ukradenih je bilo tudi več živil. Kdor pripomore, da se dobe te stvari nazaj, dobi nagrado 1000 K. Podatki naj se pošljejo orožniški postaji na Bledu.

d Poslanec Jože Gostinčar praznuje 17. marca 60 letnico svojega rojstva. Vnetemu ljudskemu voditelju in požrtvovalnemu delavcu za ljudski blagor iskreno čestitamo in mu želimo še dolgo vrsto let življenja.

d Izvoz žita prepovedan. Vlada je prepovedala izvoz žita v inozemstvo. Razni verižniki so kar tekmovali, da bi čim več izvozili in čim bolj obogateli, pri nas je pa žita primanjkovalo. Dokler ni domači trg nasičen, je prav, da se ta prepoved vzdrži.

d Falzifikati tisočkronskih bankovcev. Na ukaz gospoda finančnega ministra se ustanovi pri delegaciji ministrstva financ v Ljubljani komisija treh članov, da še enkrat pregleda strankam odvzete tisočkronske bankovce kolkovane s sumljivimi kolki. Ta komisija naj dožene ali so kolki res potvorjeni ali ne. V to komisijo imenuje delegacija ministrstva financ enega uradnika kot predsednika komisije in enega strokovnjaka, trgovska in obrtniška zbornica pa pošlje tretjega člana. Izrek komisije o pristnosti kolka bo definitiven. Bankovci, ki jih bo komisija izpoznala za prave, se bodo naknadno zamenjali pri delegatih za zameno kronskega bankovca.

d Semič. Požari v Semiču so zadnji čas na dnevnem redu. Povzročila jih neki posebne vrste železniški stroj, ki je postal že strah vseh bližnjih sosedov proge. Dne 6. marca je v Kotu zgorelo deset poslopj pred tednom eno, več že zapaljenih so komaj rešili. Škoda samo na vinu in žganju znaša do 50.000 K. Naj vso škodo uprava čimprej povrne. Ali ni že skrajen čas, da železniška uprava dotični pomanjkljivi stroj vzame iz prometa? Nevolja med ljudstvom je velika.

d Iz japonskega ujetništva je prispelo v Dalmacijo okoli 70 naših državljanov. V japonsko ujetništvo so prispeli po potopitvi avstrijske vojne ladje »Kaiserin Elisabeth«. Pritoževali so se, da so Japonci z njimi jako grdo ravnali.

d Zaradi veriženja obsojeni grof. Državni urad zoper verižnike, tihotapce in navilalce cen v Ljubljani je obsojil grofa Viktorja Auersperga zaradi veriženja na tisoč kron globe in teden dni zapor.

d Smrt na begu iz ujetništva. Poštni uradnik Stefan Derganc, brat ljubljanskega primarija dr. Derganca, ki se je nahajal že štiri leta v italijanskem ujetništvu, je koncem preteklega meseca pobegnil in skušal priti peš v svobodno domovino. Na begu ga je zadela zavrtna italijanska krogla in je obležal na mestu mrtev.

d Smrtna nesreča. Pred tednom so našli 30letnega Kolariča iz Dobravice pri Metliki na cesti mrtvega. Izkazalo se je, da je bil nesrečnež povožen. Voz mu je šel direktno čez glavo, ki jo je popolnoma razmesaril. Voznika, ki ga je povozil, do sedaj še niso našli.

d Čipkarstvo. Pod tem naslovom je izšel zadnjič članek v »Domoljubu«, kjer so vsled napačnega umevanja tozadevnega članka v »Slovencu« imenovali neka gđc. M. Cankar. Pravilno bi se moralo glasiti g. Matija Cankar, ki je v Zürichu za čipkarstvo zaslužen obrtnik.

d Ogenj. Preloka. Dne 3. t. m. zvečer je ogenj uničil celo gospodarsko poslopje in 6000 K v Krocih št. 13. Rešili so samo živino. Tudi revici na št. 48 je pogorel hlev in pod. Urnemu nastopu župljanov se je posrečilo, da se je ogenj omejil. Zažgalo se je po neprevidnosti. — Iz pravoslavne vere je tu prestopil v katoliško mladenič Miko Barjakovič iz Zunič št. 23 ter se poročil s tukajšnjo župljanko.

d Tatvina. Javornik pod sv. Joštom. V enem tednu so pokradli tatovi v dveh hišah. V nedeljo 29. februarja je bilo med sv. mašo pri Žanu ukradenih živil in denarja v vrednosti tisoč kron. Dne 3. t. m. pa so pri oknu, ko ni bilo nikogar pri hiši, odnesli tatovi Franovski več živil, obleke in čevlje. Tu okrog se klati ciganska tolpa.

d Komu je kaj znanega o usodi vojaka Franca Korženika, ki je služil pri 17. pp., 5. stotnija? Zadnjikrat je pisal domov 1. junija 1918 s Tirolskega. Kakega poročila prosi o njem proti povračilu vseh stroškov njegova mati Jožefa Korženik, gostilničarka v Rovišah, p. Radna pri Sevnici.

d Kdo vé. Marija Kolenc iz Gerčgavrha št. 17, pošta Mirna peč, Dolenjsko, prosi sporočila, ako je kateremu iz ujetništva se vrnivšemu vojaku znano, če je Anton Bobnar, vojni ujetnik, Toskant v Aziji, Rusija, še živ. Zanje pismo je pred tremi leti pisal.

Gospodarska obvestila.

g Sadno drevje, in sicer visokodebelnate hruške in jabolka je na prodaj po ugodni ceni vsak delavnik med 9. in 11. uro v Ljubljani na vrtu prisilne delavnice.

g Cepilni tečaji za vinogradnike. V torek dne 30. marca 1920 se vrši pri drž. trtnici v Bršlinu pri Novem mestu cepilni tečaj za vinogradnike, da se priuče v suhem cepljenju, vlaganju, kalemju in šolanju ameriških cepljenih trt. Začetek ob 8. uri zjutraj. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se zgasi vsaj do 25. marca 1920 pri državnem vinarskem nadzorništvu v Novem mestu. Zlasti se priporoča, da se tega zelo važnega pouka udeležijo kmetijski mladeniči. Ostro nabrušene cepilne nože je prinesiti s seboj.

g Izredni občni zbor »Čebelarkega društva za Slovenijo v Ljubljani« se vrši nepreklicno dne 25. t. m. ob 10. uri dopoldne v Marijanišču, soba št. 54. Dnevni red: 1. Izpremembra društvenih pravil; 2. čebelarski zakon; 3. slučajnosti.

g Pojasnilo. Ker se razširja med konjerejo neresnična vest, da je zabranjen vohod v žrebčarno in žrebetišče, naznanjam, da je dovoljen vstop vsakemu, če se prijavi na žrebčarni pri podčastniku; to pa zavoljo tega, da ne hodi nepoklicanci in dvomljivi elementi v žrebčarno, pa tudi iz vojaških

in veterinarskih ozirov. — Poveljstvo žrebčarne.

g Čilski soliter sedaj trenutno se ni mogoče uvažati, ker je zaradi neurejene valute še predrag. Kakor hitro bo kupovalna moč našega denarja nekoliko boljša, pa ga bo že mogoče uvažati. Kdor želi tiskanih navodil o uporabi gnojil, naj sporoči svoj naslov: Delegaciji proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 8, II. nadstropje.

g Pozor, kmetovalci! Mnogi kmetovalci potrebujejo raznih semen, kot n. pr. domače detelje, lucerne itd. Cene tem semenom so danes zelo visoke in danes stane detelja kilogram že 50 do 75 kron. Gotovo je, da bodo ta semena drugo leto še dražja in zato opozarjamo kmetovalce, že sedaj na to, da skrbijo sami zato, da pridelajo kolikor mogoče domačih semen. Semenska detelja se dobi pri Slov. Kmetijski družbi, in sicer stane kilogram semena od domače detelje 50 K. Kdor je potrebuje naj jo hitro naroči potom podružnice Kmetijske družbe.

g Razglas. V versko - zakladnem gozdu Belca na Gorenjskem se odda v posek v letih 1920—1924 približno 35.000 m³ smrekovega lesa. Pogoje prodaje se izve pri gozdarskem oddelku v Ljubljani (Križanke), kjer je vlagati ponudbe do dne 31. marca 1920.

g Glavno poverjeništvu ministrstva za agrarno reformo v Ljubljani sprejema stranke vsak teden izključno in brez izjeme le v torkih, četrkih in sobotah od 10. do 13. ure. Ob drugem času ostane urad za stranke zaprt. Vsako notranje uradno poslovanje je nemogoče, če bi moralo maloštevilno uradništvo poverjeništvu v vseh uradnih urah sprejemati stranke. Zato je omejitev uradnih ur za stranke v interesu dela in točnega poslovanja poverjeništvu neobhodno potrebna.

g Francoska in Amerika. Amerika je bila med vojno blagovna centrala vseh ententnih držav, ki so se vse več ali manj pri Ameriki zadolžile. Amerika je izvažala neizmerne količine raznovrstnega blaga v Evropo, posebno na Francosko in v Italijo. Tekom zadnjih mesecev se je znižal uvoz iz Amerike na Francosko od 514 milijonov na 439 milijonov dolarjev. Ako preračunamo te številke v našo denarno vrednost, vidimo, da uvozi še danes Francoska iz Amerike mesečno za okoli 8 milijard naših jugoslovanskih kron.

Tržne cene.

Svetovni trg je postal stalen; stalen v tem pomenu besede, da se cene ne prestopajo dvigajo brez ozira na vrsto blaga. Kje je meja te grozne draginje, nihče ne ve, in do sedaj še tudi nikdo ni poskusil rešiti tega vprašanja. To ne velja samo za našo državo, ampak splošno. Niti ruski bolševizem, ki je marsikaj spremenil na svojem ozemlju, tega vprašanja ni mogel rešiti.

Kar je ljudstvu najobhodnejše potrebno, to je vedno prvo, kar se podraži. Pri

„kakem podraženju so merodajni novi vzroki. In eden teh iz zadnjih dni je sledeči: Milinarji, ki meljejo žito našim večjim gospodarskim podjetjem te vrste, so zahtevali, da se jim zviša odškodnina za mletev. Dne 6. t. m. so se sestali pri odseku za prehrano v Ljubljani zastopniki interesiranih podjetij ter se zedinili v tem, da se poviša mlevnina malim vodnim mlinom od 12 kron na 60 kron, velikim vodnim mlinom od 15 na 65 kron ter parnim mlinom od 20 kron na 72 kron. Poleg tega se računa, da se spraši pri mlenju 3%; do sedaj se je računalo samo 2%. Dovoz in odvoz za sto kilogramov stane 5 kron, preje 3.

Približne sedanje cene: Pšenica 7.40 K; pšenični zдроб 10.50 K; bela moka 11 K; ješprenj 6 K; koruza 5 K; kaša 8 K; oves 4.40 K; pšenični otrobi 2.60 K; fižol 7.50 K; krompir 5 K.

Goveja živina, živa teža: Krave 10 do 12 K; volji 12 do 15 K; teleta 16 do 17 K; živi prašiči 22 do 26 K; zaklani prašiči 29 do 31 K.

Umetna gnojila: Kostna moka 200 K, superfosfat 270 K za sto kilogramov.

Od Specerijskega blaga se cene najbolj dvigajo vžigalcam, ki znajo v kratkem v nadrobni prodaji doseči ceno ene krone za škafličico.

Borzna poročila, LDU, Zagreb, 15. marca. Borza, Devize, Berlin 200—210, Italija 920—930, New York 15.700—15.900, Pariz 1240, Praga 193—200, Švica 2650, Dunaj 61—65, Valute, Dolari 15.200—15.400, avstrijske krone 60—66, rublji 210—223, čehoslovaške krone 180—195, 20-kronski zlati 566, francoski franki 1130, napoleonori 562—565, marke 225—240, lei 240—245, lire 830—855.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kakakega odbitka.

Radne ure od 8. jutraj do 1. popoldne.

Glej Inserat!

Dopisi.

IG.

V izanski župniji se je podpisalo lepo število kmetov, žena in deklet, ki zahtevajo volilno pravico za vse ženske. Toda »Kmetijski List« (št. 9) se huduje nad tem počenjanjem in zmerja dekleta Marijine družbe, ki so pobirale te glasove, z Marijinimi »devicami«, »Po-božni« »Kmetijski List« je gotovo pozabil, da so svoj čas enake psovke na poštena slovenska dekleta letela od strani svobodominelcev liberalcev. List »verniki« kmetov tudi najbrže

ne ve, da so Marijine družbe, ki obstajajo že nad 300 let, verske družbe, da so že marsikje prekrvasile pojemajoče krščansko življenje, da gre prav deklislim Marijinim družbam največja zasluga, ako se med vojsko ni pogazila deklisla čistost, sicer bi ne blatil članic teh družb. Pa samo zmerjanje še ne zadostuje. »Resnicoluben« list hoče očrtniti članice Marijine družbe že z lažjo, ko trdi, da so Marijine device pobirale podpise za občinske volitve. Ta je pa še predebelal! Kako naj dekleta pobirajo podpise za občinske volitve pri ženskah (kakor pravi list sam), torej pri onih, ki še volilne pravice nimajo? Samostojni sodijo najbrže vse po svojem kopitu. Oni so namreč res volili in izvolili gerenta, še predno je prišlo na županstvo kako sporočilo o razpustu občinskega odbora. Pa bili so prepridni. Dr. Zerkjav, dobitnik samostojnih, je šel, in na lgu je ostal gerent samo z imenom.

MIRNA PEC.

Na čuden način se hočejo ovekoveti naši fantje. Kakor mali otroci obmetavajo zidovje z blatom in razbijajo po plankah, tako so se spravile te korajžne mirnopoške glave na Dom izobraževalnega društva. Hoteli so razdejati vse in baje celo zažgati, kar so zgradili zavodni kmetje z veliko požrtvovalnostjo. Prav pridno so razbijali in napravili mnogo škode in bi je bili še več, da jih ni zaslišal še o pravem času g. kaplan. Mogoče so delali po tistem slavnem-znanem receptu »Kmetijskega lista«: »Nabirajte si pristašev z mirno in prepričevalno besedo.« Tako pišejo, a v resnici izvršujejo vse drugače. Naj si bo že kakor hoče, dejstvo je, da so se pokazali zelo nekulturni, nezele in otroci e. — Pa tem škandalom bi se dalo kaj odpomoči, saj so ravno v isti vasi tudi trije orožniki. Dobro bi bilo, da bi se ti gospodje malo bolj pobrigali in stopili tem piščikom na prste. Če zasledijo detektivni velikih mestih med toliko množico ljudi tako pretkane in izkušene zločince, menda bi se dali tudi ti otroci paglavci zaslediti, ker sami se prav gotovo ne bodo javili.

CERKLJE PRI KRANJU.

Cerkljanci — poslušajte vendar svojega zvestega voditelja Josipa Lapajnet. Vsaj ga vendar že poznate 20 let, kako nesebično deluje za vas — njemu je mar samo dobrobit Cerkljancev. On se nič in dan za vas žrtvuje in premišljuje — kako vam bi mogel več koristiti. Ali ste že pozabili, kako je v vojski deloval za vojno posojilo, pobiral žito? Ali ste že pozabili, da je za vas kri prelival v svetovni vojski — da je rešil Cerklje pred sovražnikom? Trikrat je že na gavglah visel — ker vam je hotel pomagati — pa se vselej odtrgal in rešil samega sebe. Poslušajte ga vendar — volite, kakor on želi — otrešite se jeroštva in njega za jeroha izvolite — potem boste srečni. — Na noge Cerkljanci — vsi za Lapajnet!

IZ TREBELNEGA PRI MOKRONOGU.

V nedeljo, dne 29. svečana t. l. popoldan so imele kmetke žene in dekleta na Trebelnem svoj javen shod. Zbranih je bilo več sto žen in deklet, ki so kot ena odločno zahtevale svojo volilno pravico in izpovedale svoje boli in zahteve. Na shodu so pokazale veliko zanimanje in poznanje vsega sedanjega gibanja in odločnosti, kakor jo je težko najti. Nastopile so tudi trebelske dekleta: Terezija Ribič, Jožeta Ajdišček in Marija Pirnat, ki so odločno zagovarjale volilno pravico za kmetke žene in dekleta, obsojale grdo sramotenje duhovnikov od strani liberalnih kmetov in krivični, brezverski šolski zakon. Pokazale so s svojim nastopom, da so zavedna kmetka dekleta in ne kake »zabite bunke«, kakor radi zmerjajo kmetka dekleta. Stavile in sprejele so sledeče resolucije:

1. Trebelske žene in dekleta, zbrane na javnem shodu, zahtevamo volilno pravico tako za občino kakor za državo in izražamo skrajno ogorčenje, da se zapostavljamo mestnim gospodinjem in gospem in tovarniškim delavkam, ker smo me žene in dekleta samostojnih, prostih kmetov, ker me dajemo sinove in brate, ki se postavljajo na branik države, me

preživljamo mesta in ne mestne gospe in gospodične nas.

2. Obsojamo skrajno nesramno obrekovanje in sramotenje duhovnikov od strani liberalnih kmetov po svojih shodih in v njihovem glasilu »Kmetijski list«. Me že vemo, kaj so nam duhovniki. Duhovniki so nam bili edini pomočniki tekom štirih let voške. Kar smo potrebovali, za to smo se obrnile na župnišče.

3. Zavračamo skrajno krivični brezverski šolski načrt, ki ga je izdelalo prosvetno društvo v Belgradu. Tistim kmetom pa, ki po svojih shodih odobravajo ta brezverski načrt, kličemo: »Sram jih bodi, da so kmetje, ker to so pravi liberalci in izdajalci nad vero naših kmetov očetov!«

4. Z velikim veseljem prejemamo vest, da je morala socialistično-demokratska vlada oditi, ker kmalu bi nas bilo konec v pomanjkanju in neznanosti draginji in naraščajo novi vladi, naj bolj čuva kmetke koristi in ji izražamo zaupanje.

5. Ker smo zvedele, da je višji šolski svet razpisal v »Uradnem listu« službeno mesto za posebno učiteljico za ročna dela v Mokronogu in ne na Trebelnem, mu sporočamo, da jo prav nič ne potrebujemo. Ne število učnih moči, ampak vestnost njihova povzdigne šolo! Naročamo pa višjemu šolskemu svetu, naj bolj priporoča po kmetijskih šolah, da se deklke bolj uče prišivati krpe, ko ročnih del.

IZ RATEC NA GORENJSKEM.

Tudi k nam, v Ratecih, so pred nedavnim časom prišli agitatorji liberalcev — ali kakor se bolje imenujejo — samostojnih kmetov. Ljudje trpijo v Ratecih veliko pomanjkanje živil, zato so se mnogi zapisali v »samostojno« misleč, da bodo tako preskrbljeni vsaj z najpotrebnejšim. Pa dobili so žani samostojne stranke le po 30 kg koruze in po precej visoki ceni, dasi so samostojni obljubovali živila pol zastonj. Ko je bil naš dr. Korošec minister za prehrano, je pa bilo žita in moke dovolj. Kam je neki liberalno-socialdemokratska vlada spravila vse žetev pretekle jeseni? — Socialdemokratski voditelji lovijo naše ljudi za bodoče volitve s konsumom. »samostojni« pa z moko in sladkorjem. — Treba bo pač poslati tja v Belgrad moše dr. Koroščeve sorte, drugače bomo Ratečani vedno le podpisovali — želodec pa bo prazen.

Z BLOK.

V Topolu je 22. februarja za »špansko« umrl naš vrli somišljenik in zvest pristaš VLS Janez Turk. Pred dobrim tednom je še delal, v teku par dni pa je zapustil svojo dobro družino in nepreskrbljene otroke. Rainik ima velike zasluge za topolsko kapelico Matere božje, vneto se je žrtvoval za našo sveto stvar in stal je kot izkušen gospodar pri sovaščanih v velikem ugledu. Imel je len pogreb: solze nedostalih otrok, sočutje njegovih prijateljev, mnogobrojna množica je pričala, kaj nam je bil vse rainik! N. v. m. p.! — Obstrelil se je g. Milan Modic iz Novevasi v Borovljah na Koroškem. Upanje je, da okreva. — Za žensko volilno pravico so se naša dekleta in žene prav odločno zavzele na svojem sestanku v »Društvo« dne 15. februarja, kjer so nastopale domača dekleta in zahtevale volilno pravico. In tako je tudi pravi Liberalnim samostojnim seve to ni prav; saj imajo itak samo za smeh in zbadanje, češ: kaj bodo s to volilno pravico? To bo volilna pravica, da si bo vsaka »svojeja« volila! Kajpak! To pravico »svojeja« voliti, me tako razumemo: Vsaka svojeja voli: naš konsum, našo slov. ljud. stranko, in če bo treba tudi »svojeja«, da bo vsaj kaka ohceti! Razumeti! — »Špic« in spodrecov žalibog še nimamo v konsumu, bodo že prišli na vrsto, da si boste svojo z »dragino« obloženo vestjo zadržali in ospičili — G. Stanko Lenarčič si je pridobil veliko zaslugo, da je spravil neko bolano dekle v zapor! — Zednje čase smo imeli dokaj porok, izmed katerih naj omenimo posebej poroko g. Jerneja Drobnika iz Novevasi, ki je pristopil v Šmorato; Komarjeva iz Studeneta je šla na Vel. Bloke, kamor se je preselila tudi M. Anželj iz Hudešavrlja; Ogradarjeva Liza pa prav pridno gospodinja in Studenem, kar bo gotovo všeč nebeskemu Očetul — Tudi ujetni-

zov se je nekaj že vrnilo domov. Pozdravljeni v naši sredi na domačih tleh! Vam ujetniki: Kovačev iz Gline, Bločanov iz Hudega vrha, Srebrnjakov iz Novevsi in Kajžarjev iz Studenege, vam velja naš pozdrav: Bog vas sprimi! — In še eno ali par o samostojnosti: Me dekleta lahko sešemo vaše pristaše iz nekaterih vasi, veste, pa kar na prste, če hočete! Kakšen polom za vas v Topolu, v Ravnanu in v Ravniku! Kako se je izvrtil vaš slavni polomljeni shod pri Sv. Trojici, to pa itak vsak otrok ve! Ne palice, ne noži, ne shodi vam ne puste, da bi vaša »napopeljena in napopeljena« stranka shodila! Delali ste proti konsumu, o strah, pa se mu dobro godi; imeli smo za pust flancate, police itd. Se en vaš pristaš je imel pogum, da je poslal v naš konsum po moko. »Društvo« ste zaklepali, pa je še otvorjeno; našo Mar. družbo bi radi razsuli, pa je ne boste, ker ima dobrega krmarja; Bog plačaja Slov. ljudsko stranko ste mislili ubiti, pa stoji pred vami kot junak, in vas je strah, ko mi z njo vstajamo! Dekleta.

LESE.

Tudi pri nas dasi ne silimo v javnost, se politično dobro gibljemo. Jugoslav. Kmetška zveza ima redno vsak mesec seje; poleg teh je imela že dve izredni — izpopolniti smo morali dve odborniški mesti, kar sta dva zbožala k »samostojnosti«. Polovičarjev in breznačelnjevim nimamo v naših vrstah, ker te je prevzel g. učitelj med »samostojne«. Morda bo kmalu ustanovil tudi stranko socialnih demokratov, ker zvečer razširja časopise rdečkarjev, zjutraj in podnevi »Domovino«. V svoji načelni neresnosti je smatral za pravilno, da sede kot zastopnik revnih k mizi najhujših kapitalistov, in iznašel naenkrat, da kmetijski bajtari, gosti in delavci ne morejo biti v isti stranki z našimi srednjimi kmeti, dasi je vnaprej jasno, da tvorijo v tej stranki pretežno večino in zato lahko vedno odločujejo. Polovičarjev in breznačelnjevim se ne bojimo, ne bojimo se organiziranih nasprotnikov, zahtevamo le odkritega, načelnega lica, laž pa bomo pobijali vedno in povsod. Danes je čas, ko moramo vsakemu razbrati ali si za ali si proti, vmesne stopnje ni in če jo hočete vpeljati, e pešiča binavce. Je krinka, za katero se skriva njihova duševna revščina, je kulisa, za katero se bje protiverski boj. Naši očeti e in matere so se borili za križ in svobodo, mi, njihovi sinovi pa naj bi bežali iz tega tabora? Tema, ki jo mečejo nasprotniki na naša načela, nam ne vzame blekta.

STARITRG PRI RAKEKU.

Tatvine se širijo, kakor po drugih krajih tudi pri nas. Tako so pred nedavnim časom pokradli vse suho meso pri Tomcu v Kozarščah in pri Rankotu v Markovcu. Tat pa je imel nekoliko smole; ker je imel preveč nestrati, je nekaj kosov izgubil, ki so jih drugi dan našli. Orožnikov je dosti, toda izsledili niso tatu.

Finančna straža se je v loški dolini pomnožila na 36 oseb. V Ložu jih je menda 28, na Klancih pa osem. Godi se jim menda prav dobro, ker ima vsak od 12—1300 K mesečno, razun tega pa dobe še polovico izkupička od tihotapskega blaga.

Konsumno društvo in naši trgovci. Ena najboljših predvojnih naprav VLS je gotovo »Gospodarsko društvo v Staremtrgu«. Celo zgodovino bi lahko napisali o tem združnem podjetju, ki je rešilo naše ljudstvo odušitva od strani trgovcev. Zato pa sklicujejo trgovci tajne sestanke, na katerih skoraj gotovo snujejo naklepe, kako udušiti to prepotrebno ustanovo. Toda ne bo kruha iz je moka! Ljudje in konsumu dobe vse, kar potrebujejo, dasi je treba mnogokrat velikega truda pri dobavi, razun tega pa vse ceneje kot drugod. Zato, loška dolina skupaj, da bo tem več združnikov in tem manj odiranja.

IHAN.

Moramo nekaj odgovoriti, kar je pisal »Kmetijski list« v 9. št. Podpisan je bil »domaćin«; mogoče je bil navzoč, ko se je pisalo, ampak ihanski samostojni kmet nima nobeden toliko izobrazbe, da bi dal notico v kak list. — Piše, kako se jim je dobro obnesel

shod dne 22. m. m., ali reči moramo, da še pogreb ni tako žalosten, kakor je bil ta shod samostojnih. Noben črviček v kislem zelju se ne drži tako kisel, kakor so se oni na tem shodu. Pa zakaj? Za to, ker so takoj vedeli, da ne bodo v lhanu nič opravili, zakaj s takimi, katerih geslo pri shodih je: proč a farji, ne maramo nič opraviti imeti. V »Kmet listu« se izražate, da ste stranka kmetov. Mogoče, da je kateri, ampak malo. G. Grad iz Beričevega je kazal na shodu svoje nedolžne žulje na rokah, ki pa jih nima od kmetijskega dela. Ali naj se šteje za kmeta naš g. nadučitelj, ki ima le vrt pred šolo? Ali naj se šteje za kmeta g. predsednik Kmet. stranke v lhanu? Pravijo tudi v »Kmetijskem listu«, da je naš g. župnik sunil v prsa govornika na shodu. To je velika laž; pravite, da imate priče na razpolago; le pokažite jih, ako jih imate vi za eno četo mi pa jih imamo za eno stotnjo, da ni res. Vabite naše ljudi v svojo stranko, pa je zaman vaš trud v lhanu, četudi se je izrazil neki vaš pristaš, da bode še shod v lhanu in da pride vojaštvo in orožništvo. Le poskusite, in še kanone pripeljite s seboj, vaš trud bo zaman.

IZ SV. KRIŽA PRI LITJI.

Dne 22. februarja t. l. nam je dal župan oklicati pred cerkvijo, da bo drugo nedeljo t. j. 29. februarja po jutranji maši v šoli shod samostojnih. Med občinstvom, ki je ta oklic poslušalo, je nastal vihar ogorčenja, češ kaj pa mi teh ljudi potrebujemo. Dovolj imamo že strank in stranic, čemu nam potem nadučitelj, ki je liberalce vsiljuje samostojne kmete. Tako in podobno je humelo med občinstvom, zlasti med možmi. — K. Z. pa je popoldne istega dne imela sejo. Sklenilo se je, da dobimo tudi mi za ta dan kakšega govornika in se pogledamo s samostojnimi iz obraza v obraz. — Ko se je ta namera zvedela, so voditelji bodočih samostojnih v Sv. Križu — nadučitelj in orožniki — začeli premisljevati. In res. Potuhali so jo: Govornik Skalicky je šel v Beograd. Ne bo shoda. — V »Slovincu« z dne 9. t. m. pa se bere, da je bil isti govornik za naše samostojne isti dan t. j. 29. februarja ne v Beogradu, ampak v Kostanjevici. In mi smo imeli 29. februarja veličasten shod pred cerkvijo po prvi sv. maši. Govorila sta jurist žnžek in Komlanec. Prvi nam je v tesno kratkočasnih besedah orisal politični položaj (prejšnjo vladu z njeno dično valuto itd.) in nam je podal sliko samostojnih tako živo, da smo si prav lahko mislili zakaj je bil samostojni mešetar Lojze iz Catež, ki je prišel na naš shod godrnjat, tako nemiren. »Ali ga vidiš, kako grdo gleda.« me je opozoril nekdo in pristavil: »Kakšno mora biti danes v njegovem srcu, ko je že v očeh taka hudobija.« — In res, na obrazu in obnašanju spoznaš samostojnega. — Drugi govornik je pa popeljal precej dobro one, ki trdijo, da niso kapitalisti, a so pa le vseeno in one, ki trdijo, da so delavci za osvobojenje revežev, a so pa le delavci, ki iz reveževga žepa jemljejo in devajo v svojega. — Misel tega govornika, da naj tudi kmetška žena in dekle dobi volilni pravico, je bila sprejeta kot misel, ki se mora uresničiti. Prav z veliko hvaležnostjo pa smo sprejeli poziv, da mora vlada rešiti agrarno reformo tako, da doba od prevelikih in neobdelanih posestev tudi takt, ki nimajo nič svoje zemlje, a bi jo radi obdelovali. V naši fari imamo eno tako posestvo grofa Pace-ja, ki sam sploh ne obdeluje. Velikanske dobičke pa vleče od tega on s svojim upraviteljem vred. Ni čudno tedaj, ako se tako boje taki ljudje, da bi jim oblast ne vzela možne krave. — Hladno je bilo jutro, ko se je vršil naš shod pred cerkvijo, a ljudje so vztrajali vseeno celo poldrugo uro do konca.

En teden pozneje t. j. 7. t. m. pa se je vršil shod samo — sto! — ne stranke. Voditelj te samo-stoi-ne stranke razražarjev v Sv. Križu, g. nadučitelj, ki je demokrat (t. j. liberalce), odkar je na svetu (tako je rekel sam), je priznal, da v Sv. Križu ne upa dobiti nič in zato se je bilo treba obrniti na Catež. In res se je v nedeljo zjutraj med sv. mašo pripeljal iz Catež vse, kar leze in gre. Skalicky in Matcenc, spremnjana od birta in mesarja Urbančiča ozir, »velekmeta«, trgovca in

oštrja Ravnikarja, sta stopila na govornišk oder v šoli. Okrog odra pa je stala četa Catežanov, ki so prišli, da pokažejo Kriščanom svojo napredno in prav samostojno izobrazbo. Za predsednika shoda samostojnih kmetov se je »enoglasno« izvolil mesar, gostilničar in bivši avstrijski komisijonar za žito g. Majcen iz St. Janža. Na shodu je bilo nič manj tujcev, t. j. Catežanov in Mircencev kot je bilo domačinov. Zakaj so alarmirali tuje čete, smo omenili že zgoraj, a še bolj jasno pa bo, ako povemo to-le: Pred odprtimi vrati odprte sobe kjer se je shod vršil, so stali tujci Catežani in Mirnci, pomešani z našimi domačimi ljudmi. Dokler nista prišla na shod tudi domača gg duhovna, so bili ti tujci mirni. Potem pa, ko so videli, da domači g. kaplan bileži govor g. Skalicky-ja, so začeli eden drugemu prigovarjati: »Pritisni, suni ga na Porinimo in jih bomo!« (Da ste to govorili, imamo pričel!) Bodi pa povedano, da govornika Skalicky-ja nihče od naše in seveda tudi ne od nasprotne strani ni motil. Ko je Skalicky svoj govor, ki ni bil tako nedolžen, kakor bi se komu zdelo, vozil proti koncu, je že napadal S. L. S., napadal bivši deželni odbor in nas je za sklep hotel potegniti s nekim dr. Krevčevim preganstvom. Pripravil je pot svojemu tovarišu — »govorniku« Majcnu, ki je kar na debelo lagal. Metal je okrog sebe z še stokrat ovrženimi lažmi. Čudno se nam zdi, da more človek, ki pravi, da je mož, tako brezvestno drugim jemati čast. Zabavljali so posebno čez duhovnike vseprek. Ko je odhajal s shoda eden bojažljivih tujcev, je dejal: »Tak-le shod ni noben shod, ker nismo naredili nobenega mrtvega.« — G. Skalicky v lepi družbi se gibljete in lepo četo si vzgajate.

IZ MEKINJ.

Poročila se je pretečeni mesec g. M. Jan iz Godiča. Bila je cerkevna pevka, igralka na društvenem odru in zadnji čas prednica Marijine družbe. Obilo sreče v novem stanu. — 25. februarja je preteklo leto, kar nas je zapustil ljubljani rajski č. g. župnik Fr. Rihar. Spodobni se, da se ga s par vrticami spominjamo. Služboval je med nami 25 let. Pridobil si je veliko zaslug za dušni in telesni blagor svojih župljanov. Prenovil je cerkev, da se je odlikovala po svoji izvanredni snažnosti in se je smela prištevati k najlepšim naše škofije. Sezidal je cerkveniško hišo, le po njegovem posredovanju se je postavila šola in lepa kapela lurske Marije v Godiču. Ustanovil je obe Marijine družbe, izobraževalno in tamburaško društvo ter telovadni odsek Orel. Postavil nam je lep društveni dom s krasnim odrom, preskrbel veliko gledališko opremo. Vse svoje moči in svoje premoženje je do zadnjega žrtvoval. Celo vojsko je bil vedno v pisмени zvezi z mladenci in možmi; doma je pa svoje obiskoval in tolažil, in ko je zavladala huda španska bolezen, je še vedno, dasi že sam ves bolan, še skrbel za bolnike. Vrnivši se domov od previdenja bolnikov se je vlegel na smrtno posteljo. Ko so ga možje in fantje obiskali, jim je rekel: »Od vas se naitežje ločim, upal sem, da sedaj, ko ste se vrnili domov, bomo začeli spet delati. Spolnujte moje nauke, da se enkrat snidemo v nebesih.« Imel je mnogo načrtov, ki jih pa ni mogel izvršiti. Zato je naša sveta dolžnost, da ga ohranimo v hvaležnem spominu in ponavljamo vedno prošnjo, naj mu bode Vsemogočni stoterai plačnik ta njegova plemenita duša naj uživa blaženi mir in pokoj.

IZ SAVSKO-KRŠKEGA KOTA.

Po leskovski in cerkljanski župniji so se močno razpasle koze, ki so zahtevale že veliko žrtve. Tudi španska se zopet pojavlja. — Na Bregah je umrla mati bivšega vseučiliškega profesorja Mihajla Rostoharja, 75letna Neža Rostoharjeva. — V četrtek 26. februarja je prišel iz preiskovalnega zapora abs. jurist Anton Marinšek. Ljudstvo ga je z navdušenjem sprejelo. Zvečer so mu priredili podoknico (tamburaši in pevci). — 20. februarja so imeli v Cerkljah prvič semenj. Brez reklame se je nabralo veliko kupcev in prodajalcev. Posebno govedu in konjev so mnogo prigrali. — Varnostne razmere so ob Krki škandalozne. Užitkarju Matiji Brinovčar iz

Proda pri Sv. Križu so 21. januarja zvečer od 1.—1. ure ponoči izvršili roparji nasilno revizijo. Vprico moža in njegove bolne žene so pobrali vsa živila (mast, klobase, meso, jajca, kruh, fižol) in rjuhe ter blago za obleko. Orožnikov seveda nikdar ne vidiš potuljati po vaseh, pač pa radi razganjajo poštene Poljance, če imajo svoje stvarne gospodarske politične razgovore. Celo vsiljeni občinski tajnik in gerent sta tako imenitna, da so ju stržili Svetčevi pandurji, dasi se za oba nihče ne zmeni. — Za policijsko uro gospodje gostilničarji malo porajajo, posebno Svetčeva oštrjaša Jurečič in Pavloč. — 22. februarja so imele žene in dekleta cerkijanske Kmetске zveze veličasten protestni shod za žensko volilno pravico. Resolucije so odposlale v Belgrad in Ljubljano.

Prošnja.

Dne 7. marca t. l. je uničil silni požar v Predturgu pri Radovljici osmim posetnikom vsa stanovanjska in gospodarska poslopja. Pogorela je tudi vsa krma, orej, vozovi, stroji, obleka, žito in drugo. Škoda se ceni na milijon kron — zavarovalnica pa znaša komaj 30.000 K! Pri sedanji draginji je nemogoče, da bi se prizadeti vsaj deloma izkopali iz svoje nesreče, ako se jih naša javnost ne usmili! Obračamo se torej na visoko deželno vladu, na svoje plemenite sorojake, na župne in občinske urade, na gospodarske organizacije s prošnjo, da priskočijo pogorelcem na pomoč z milodari. Darove v denarju in blagu hvaležno sprejema županstvo v Predturgu in župni urad v Radovljici.

Pomožni odbor v Predturgu pri Radovljici.

Opomba tajništva Jugoslov. Kmetске zveze: Pozivljamo vse naše pristajše, da priskočijo pogorelcem na pomoč in da vsak žrtvuje, kolikor more. V stiski je vsak, še tako majhen dar dobrodošel. Odbori Kmetskih zvez naj pobirajo darove in naj jih pošljejo Pomožnemu odboru.

Letošnji Pastirski list.

(Dalje.)

Bož nas varuj, da bi naša nova država že v ustavnih določbah kršila naše nam prirojene, od Boga dane pravice. Takih pravic je veliko; jaz bom naštel samo pet važnih za nas vse.

Prvič se nam mora zagotoviti naša osebna prostost. Kot oseba smo prosti in imamo pravico svojo osebnost nemoteno razvijati. Na osebnost spada življenje in zdravje, spada duhovni napredek in stanu vsakega primerna izobrazba. Vse te pravice nam mora ustava varovati in nam omogočiti, da se v tem pravcu svobodno razvijamo in sicer v toliko, v kolikor ne posegamo v osebne pravice bližnjega in ga v njih ne oviramo. Država mora to osebno medsebojno razmerje modro uravnati.

Drugič imate naravno pravico do družinskega življenja na temelju krščanskega zakona. Po volji božji, kakor nam jo je naš Odrčenik obrazložil, potrdil in izpopolnil, je zakon zakrament, ki zakonskim podeli moč, da si v zakonu ostanemo zvesti, a ostanemo v zakonski zvezi, dokler jih ne loči smrt, da imajo otroke radi in se ne plačijo truda potrebnega za njihovo dušno in telesno vzgojo. Ker je zakon zakrament, ima edino Cerkev od Boga pravico, da določuje pogoje, po katerih je zakon veljaven, in razlaga zadržke, pri katerih bi bil zakon neveljaven. Stori la bi se nam katoličanom grozna krivica, ko bi si država lastila pravico veljavno zakona urejati,

ko bi zahtevala poroko pred državno oblastjo, ali ko bi celo razglasila, da se more veljavno sklenjeni zakon kdaj razdreti. Ampak država je dolžna naš katoliški zakon varovati in ga braniti. Zato mora pa tudi pravoslavni cerkvi in mohamedanski veroizpovedi dopustiti, da si zakonske zveze urejajo po svojih verskih določbah in zahtevah. Ako hočejo bogotajci za se zakonsko zvezo urediti po svoje, bodi jim; le v naše pravice naj se ne zaletavajo; tako zahtevamo od njih v imenu pravice in verske svobode.

Tretjič imate pravico do vzgoje svojih otrok. Ker ste krščanski starši, imate od Boga dolžnost in pravico svoje otroke vzgajati tako, da postanejo kdaj dobri, verni, prepričani kristjani. Ker pa ne morete dati vse potrebne duševne vzgoje doma, zato imate šole, v katere morate otroke pošiljati. Zato imate pa tudi prirojeno pravico zahtevati, naj bodo šole tako urejene, da bodo krščansko vzgojo otrok nadaljevale in pospeševale. Državna ustava Vam mora to prirodno pravico varovati in braniti. Dati Vam mora odločilno besedo v šolskih svetih, poskrbeti mora za šolske knjižice, ki se strinjajo s svetlo vero, izobraziti Vam mora katoliško prepričanih in po veri živečih učiteljev. Tako šolo morate in ste upravičeni od države zahtevati. Ker pa tudi pravoslavni in mohamedanci hočejo imeti svoje šole, zato bi bilo najbolje, ko bi vsaka veroizpoved imela svoje osnovne šole.

Cetrtič imamo pravico do lastnega premoženja. Da prehraniš sebe in družino, da poskrbiš za vsestransko vzgojo otrok, moraš imeti lastno premoženje. Svoje premoženje more imeti država, občina, cerkev, da morejo dosežati svoje posebne namene. Toda tudi ti imaš pravico do zasebnega premoženja, ki naj bo tvoja lastnina tako, da se je ne sme nikdo dotakniti. Kako je ta pravica važna, je razvidno tudi iz dejstva, da jo sam Bog v svoji sedmi zapovedi varuje. Seveda pa ni pravično, ker splošni blaginji nasprotno, ako posamezniki nakopičujejo neizmerno bogastvo v denarju ali posesti in marajo zavoljo tega drugi množestvilni državljani živeti v pomanjkanju. Država je dolžna, ustvariti take pravne postavbe, ki bi onemogočile, da bi se v državi premoženje nakopičilo v rokah nekaterih, večina bi pa ostala skoraj praznih rok. Tako razmerje bi bilo krivično in zoper splošno blaginjo države in državljanov. V tem slučaju bi mogla vlada skleniti postavbo, po kateri bi morali veleposestniki odstopiti določen del posestva na korist potrebnim državljanom, ki bi potem mogli izhajati s svojo družino. Toda odstopljeni del veleposesti se mora po pravični cennitvi veleposestniku plačati, ker drugače bi se izvršil rop, ki nikoli ni upravičen.

Petič ima katoliška Cerkev pravico od države zahtevati, naj jo priznava tako, kakršna je po notranji ustavi in po zunanji vladi. Vi morete in morate zahtevati, da Cerkev neodvisno od države oznanjuje večne resnice v cerkvi in šoli, deli svete zakramente, razglasuje božje in cerkvene zapovedi, vzgaja svoje duhovne služabnike, si pridobiva in upravlja cerkveno premoženje, ustanavlja redove in redovne hiše, župnije in škofije, da morejo verniki, duhovniki in škofje med seboj, posebno pa še z rimskim papežem svobodno občevati.

Naštel sem glavne pravice, katere nam mora država ne šele dati, saj jih imamo po naravi in po božji ustanovitvi, ampak priznati, čuvati, braniti. Ker mora država že svojo ustavo, svoje osnovne določbe, tako določiti, da nam bodo vse te pravice zagotovljene, morete posneti, kako izredno važne bodo prihodnje volitve za našo ustavotvorno skupščino ali predstavništvo.

(Dalje.)

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetске zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetско glasilo.

Listek

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Na lahno je vprašala: »In — kaj je bilo potem?»

»S kom, z Albertom?« je nazaj vprašal »No, potem smo ga pač odpeljali. Cele pot je molil. Pred kapelico sv. Bertolda je za hip pokleknil.«

Štefana je tresoč se globoko in hitro dihala poleg nje; neprestano je molil — na težkem križevem potu — o da, šel je to pot, kakor je šel Jezus na goro Kalvarijo — ves utopljen v molitev in premišljevanje.

»Potem smo prišli v mesto, kjer se je začel divji ples. Kamenje so vanj metali.«

Zdrnila se je, vzdih se ji je izvil iz prsi. Henrik jo je debelo gledal. »Bilo je, kakor v peklju; pa sem zavpil: Mir! Bilo mi je že preveč, vrhutega je bil še brez orožja. Nato so ga pustili v miru, zato so se pa spravili name in so m vrgli v obraz par lepih psov. Tako je bilo prav, kajne?« so se bliskale njegove črnočreče oči. Štefana je stala ob oknu, pokonci in plemenito je držala svojo glavo, kakor krona so se ji svetili lasje. Henrik je bil v dno duše prevzet ljubezni in hrepenenja, tako je bila čudno lepa in krasna.

»Nikakor mi ni všeč, da so vas psovali,« je odvrnila Štefana.

»Tako — ni ti všeč! Meni je vseeno!« je odgovoril Henrik. »Toda — je nadaljeval — tresočimi se ustnicami, — da se je našel človek, ki je zaradi tega psovaškega meniha v grobu žalil mojo mater, tega ne bom nikdar pozabil... in če mi s svojimi papeškimi tacami napravíš cesarski ornat... Tukaj...« s pestjo se je udaril na srce, »me je zadel, tu me peče, pa kaj je tebi mar, če me še tako boli.«

Štefana je imela sočutje z možem, stopila je k mizi in se je proseč s prstom dotaknila njegove stisnjene pesti:

»Gospod Henrik, če nas tudi boli srce, nam vendar ne sme biti žal, da smo storili dobro delo.«

»Ah! Obrnil se je k njej, v oči mu je gorel ogenj. Dotaknila se ga je njena deviška roka? Sicer se je ta roka že zopet umaknila, toda, vendar je bila ravnokar pri njem, vsa kri mu je vzkipe la in zaplapolala v veselju.

»Ne, ni mi žal besedi, ki sem jih govoril za meniha. Dal sem besedo, vrhutega se Albert ni mogel sam braniti.«

Štefana je dalje izpraševala: »In potem v Št. Florijanu? Oj, prosim lepo, povejte, kako je bilo tam. Ste li povedali duhovnim gospodom, da je nedolžen? In da kuga ni prišla? In da ga ne smejo kaznovati?»

»Saj v Št. Florijanu niti prišli nismo,« je odgovoril. »Čakali so nas že v Glajniku. Zd se mi,« je rekel in je s prstom delal kroge ga mizi, »da sem rekel, da kuge ni bilo... potem sem rekel... da je s svojo božjo potjo nekoga pahnil v nesrečo, da pa tisti »nekdo« noče, da bi bil zato kaznovan.«

»V nesrečo da je pahnil? Kaj še, gospod, zelo se motite!« — ga je pikro in odločno zavrnila. Torej je vendarle psoval, je pomislila Štefana. Henrik pa je nadaljeval. »Dalje sem rekel, da smo mi luterani po vsej pravici hudi nanj zaradi njegovega psovanja, papežniki pa da nimajo vzroka hudovati se nanj. Kajti za vas se je trudil in uganjal propagando, vi in vaš papež bi ga pravzaprav morali šele nagraditi...«

»Kaj pa je to propaganda?« je pazno vprašala Štefana.

»Širjenje vere.«

Tedaj pa je veselja žareča vzkliknila Štefana: »Res, vero je širil kakor apostol. O, kako sem vesela, da ste to povedali.«

»Tako, to te veseli? In veš li, kaj mi je Albert rekel na to?«

»Kaj neki?« se je poredno smehljala. Vsa je srečna, da je povedal duhovnim sodnikom: gospod Albert je širil sveto vero. O, če jim to pove njegov najhujši sovražnik, potem mu morajo verjeti.

»Da nespametno govorim — in da ničesar ne umem,« se je grenko smehljala Henrik. »Nazadnje me je še imenoval bahač.« Zopet je jezno stisnil svojo pest. Da bi mu vsaj ona vedno ne rekla »sveti mož« in »apostol«!

»Bahač da vam je rekel. Bežite no, je-li to taka nesreča,« se je nasmejljalo s prisrčno nagajivostjo.

»Je-li to kaj tako hudega, in se li res niste še nikoli pobahali?«

»Seveda sem se že bahal,« je priznal; »toda nikoli s tem, kar mi je očitali.«

»Kaj je bilo to?«

»Ne povem.«

Stefana je zopet postala resna: »Gospod Albert ni vseveden. Ako se je tudi zmotil pri tej ali drugi besedi, pomislite: se li vi še niste nikdar zmotili, vam še ni nikdar usla nepremišljena beseda? Pomislite, kako je bilo v frajzingu, gospod Henrik! Ne morete li prenesti niti lasu kake krivice? Pomislite, koliko je moral po krivici pretrpeti Jezus Kristus — temu niso samo rekli bahač, ampak še mnogo hujše stvari: da je upornik, da je zapeljavec ljudi, in vendar je bil Sin božji in največji in najljubeznivejši dobronik vsega sveta.«

Henrik je povsili glavo in je molče poslušal sladki glas. Zopet se mu je pomirilo srce, ki ji je zopet vse udano. »Res je, toda kdo je bil Jezus Kristus — in kdo sem jaz,« je odvrnil. Pest se mu je razpustila. Tudi ti, Stefana, o ljuba deklica, si morala pretrpeti krevavo krivico, si morala stati na sramotnem odru — in nam ničesar ne očitaš...

V veži je nekaj zašumelo. Vrata v klet so zaškripala. Gostilničarka gre v klet, da iz najboljega sode najlepši češki vrč natoči za visokega gosta. Samo mimogrede se je ozrla v gostilniško sobo, kjer je videla, kako se visoki gospod zgovarja z njeno hčerko; zdeli so se ji ti glasovi kakor dve struni, ena zveni globoko, druga čisto in visoko... Kako se ji je širilo veselje sicer skrbno srce, ko se je stopala v klet po vino in je grede na tihem mrmrala pesmico.

V sobi pa je sedaj govorila Stefana. Henrik je molčal. Počasi in prijazno kakor učeča mati govori: »Vas boli, če vam pravijo bahač; gospod Albert pa je vesel, če ga zaničujejo. On ume besedo Gospodovo: kdor hoče za menoj, naj vzame svoj križ in hodi za menoj. Res, vas bi bilo groza v čoli križa, kamor hodi gospod Albert!« se je sočutno smehljala. »Tega pač svet ne ume, zato beži pred križem... Saj tudi boli, ruvati grehe v zakramentu svete pokore, gospod Albert ima krepko roko in prav nič ne prizanaša hudcu; toda potem, ko je duša vsa čista in jasna, je tako lepo, tembolji, ker se sme pripraviti na sveto poiedino — Naenkrat je prekinila ni modro, da govori luteranu o takih stvareh. On pa je pozorno sledil njenim besedam. Tuja mu je beseda pokora, trd nauk o križu... Preje mu je Albert enako govoril o križu, takrat ga je grabila jeza. Danes je miren. Kajti ona, ki mu razlaga nauk o križu, je čudovita kakor angel in sladka kakor vrtec v majniku. Sicer pride z luteranskim ugovorom, toda ne toliko vsled krivoverse trdovratnosti, kakor vsled želje, da sliši še nadalje govoriti sladko deklico:

»Bog nas ni ustvaril, da se trpinčimo. Meni ni treba nobenega meniha med Bogom in menoj, sam dobro vem, kaj mi je storiti kot poštenemu kristjanu. — Ne vem za noben greh, ki bi ga bil storil. Pač, za en oreh vein, namreč ta, da sem tvoje ljube male roke, ki so napravile to čudovito delo,« prijel se je za trak na prsih — imenoval tace, to je bilo grdo, žal mi je teh besedi.«

»Tace imajo mačke, mačka pa jaz nisem,« je mirno rekla Stefana, ki je medtem že v drugem koncu sobe pospravljala z mize, pri kateri je bil sedel gost, ki je ravnokar odšel. Henrik je v vsej svoji velikosti in krasoti stopil k njej: »Z mačko se v žali ni primerjati Stefane. Mačke so zvijačne, Stefana pa vedno govori samo resnico.« Njeno modro oko se je

utopilo v njegove črne, hrepeneče oči: »Tako. Ne govorite preglasno, sicer boste slišali še enkrat resnico, in sicer, da ste bahač, vrhutega pa še prevzetan noroc, ker pravite, da ne potrebujete nobenega srednika med Bogom in seboj, zakaj pa je potem Kristus umrl na svetem križu?«

»Cuj, Stefana, sedaj sem pa že zadosti šrn!« se je smejal Henrik. »Ti si pa še huši kakor Albert. Niti dobrega lasu ne najdeš na meni, tako stroga sodnica si, sedaj pusti to in me enkrat pošteno pogledaj! Kako mi stoji petelin na traku, ki sem si ga danes sam opasal? Smem li tak pred cesarja?«

Stefana se je ozrla nanj s svojimi otroško nedolžnimi očmi in ga je motrila, ko je stal pred njo v žareči se večerni zarji: Velika in krasna njegova postava je v najlepšem razmerju, globoke in tople so njegove črnozrjavé oči, čelo mu obdajajo kodrasti lasje — vse to je videla Stefana, in vendar ni nič videla, prav tako, kakor ni sinoči na vrtu ničesar videla. Kajti njena duša je pri večnem ženinu, ki se bolj žari v svoji lepoti kakor vsi angeli. Ta revež tukajle pa ni drugega kakor hrana črvov in pošast pred Bogom, ker je krivoverec.

»Dobro stoji,« je motreč rekla.

»Ko bom stal pred cesarjem, mu porečem: Veličanstvo, ta stotniški pas mi je napravila Stefana Švertner iz Štajra. Ni li mojstrsko delo?«

Stefana se je na glas nasmejala, da se je čulo, kakor bi biseri drsli v čašo.

»O jej, mislim, da boste lahko kaj pametnejšega povedali cesarju? Sicer bi pa jaz sama rada šla predenj!«

Sedaj je stopila v sobo mati Švertnerica, v rokah je držala stekleno čašo, v kateri se je penilo dragoceno rdeče vino. Postavila je čašo na rožnatinasti krožnik, pogrnila je mizo s snežnobelim prlom ter je postavila vino pred visokega gosta.

»Kaj bi mu rada povedela?« vprašuje Henrik.

»Povedala bi mu,« je odgovorila z otožno resnobo, »kako slabo se godi nam katoličanom v Štajru: da nimamo niti ene cerkve, da mora o biti brez službe božje vsi nobogljenci, vsi reveži, ki ne morejo daleč hoditi; lepo bi ga prosila, naj se nas usmili v imenu Jezusa in Marije in nam vrne vse uropane cerkve...«

»Krivoverce pa, ki so jih uropali in so krivi vse nadloge, pa bi naj kaznoval,« je Henrik zbadljivo trenil z ustnicami.

»Cesar naj kaznuje ali ne, kakor hoče, ali bolje, kakor zahteva božja in človeška postava,« je rekla Stefana, »Pravzaprav je že dosti kaznovan vsakdo, ki hudo dela in preganja katoliško cerkev, ker nakopava nase jezo in pravičnost božjo. Nam gre samo za to, da dobimo nazaj, kar nam gre pred Bogom in ljudmi; za kaj drugega bi tudi cesarja ne prosila.«

Temno jo je meril z očmi — njen čudoviti glas, njene plemenite besede ga vsega prevzamejo; vendar ga nekaj draži: Papežniki so na Dunaju zatožili njegovega ljubljenelega, častiljivega očeta. Ona je čista, ona je dobra, toda vsi drugi z Adlerjem na čelu so navedna sodrja. »Tebi ni niti treba cesarja prositi,« je rekel pikro. »Tvoji verski bratje so že za našim hrbtom na Dunaju prosili cesarja za to pravico.«

»Kako? Kaj?« je začudeno vprašala Stefana z iskrenimi se očmi.

»Ti ničesar ne veš o tem?« je prežec vprašal.

»Ničesar,« je odvrnila.

»No, potem ti pa jaz povem, vaš zloglasni Adler je mojega očeta obrekoval na Dunaju pri cesarju.«

»Obrekovati se ne sme,« je mirno rekla.

»toda, gospod, če bi vaš oče ne bil toliko storil, kar je bilo krivica pred Bogom, bi ne bilo nikomur padlo v glavo, tožiti ga pri cesarju na Dunaju.«

(Dalje.)

Zelodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobri 6 škatlic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 36 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 15 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. C.

Organistova služba

se s tem razpisuje v St. Jerneju. Prednost imajo tamburaši. Nastop čez tri tedne. Cerkveno predstojništvo.

Kup m vsako množino orehovich hlodov kakor tudi stoječe orehe, 2—3 m dolge in od 30 cm debeline naprej. — Ponudbe na Andrej Kregar, strojno mizarstvo, št. Vid n. Ljubljano.

Svilena in žimnata mlinska sita

(pajtlji) vseh vrst se dobe v trgovini A. Čadež, Ljubljana, Golodvorska ulica št. 35, nasproti „Stare Tišlarjeve gostilne“.

Tesači ali žagarji

zmožni voditi večja gozdna dela, ali prevzeti ista na akord, se sicejo proti dobri plači; istočasno **oglarjev.** „IMPEX“, Ljubljana, Kresov trg 10; I. nadstropje.

Novo! Novo! Otvoritev trgovine

z manufakturno in mešanim blagom v **Mariboru, Koroška cesta 1** v poslopiju stare gimnazije (poleg kapale sv. Alojzija). — Velika zaloga, nizke cene, solidna postrežba. — Za obilen obisk se priporoča **Rud. Niergal.**

Modna in manufakturna trgovina Ivanka Praprotnik,

Sv. Petra cesta 29, Ljubljana priporoča veliko izbiro raznega blaga n. pr. polvolneno za ženske in otroške obleke, sukna, plačvine, kontenine bele in pisane, cafirja, raznobarvne safnaste odeje in cvilna za postelje. — Kdor hoče dobro blago in po ceni kupiti naj se obrne na to domačo tvrdko. — Vzorce in ceniki se ne razpošiljajo.

Išče se za graščino na Gorenjskem vesten, pošten

valpet

neoženjen, 40—50 let star, kmetijstva. konje-reje in živnoredje vešč. — Istotam se sprejme tudi ne- **vrtnar,** izurjen v vseh panogah vrtnarstva, in zanes-h konjem. Kje, pove upravitelstvo tega lista **hlapec** pod št. 1050.

Zopet

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela tvrdka R Stermecki v Celju in sicer volne, čefirje, tiskano, etamina, batista za ženske obleke, suknja kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, kloba, cvilna, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Raznatega vedno velika zaloga lastnega izdelka srca, predpasnikov, bluz, kril, ženskih moških in fantovskih oblik, po zelo nizkih cenah. Cevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski izbiri, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev. Ilustr. cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadstr. Veletrgovina R. Stermecki, Celje štev. 305, razpošiljalna Slovenija.

Učenec (močan) in učenka

se sprejmeta v trgovino močanega blaga v zasadenem ozemlju. Ponudbe na upravo „Domoljuba“ pod šifro „Mesana trgovina“.

imate bolečine? V licu? V celom telesu? Vas muči glavobol? Trganje po uduh? Trpite na reumatizmu in gibanju? Ste se prehladili? Ne morete spati? Niti delati? Ste nervozni in preveč občutljivi za mrzli zrak?

Poizkusite vendar Fellerjev pravi Elizaftuid! Čudili se bode! Občutili bode! Čuvstvo zadovoljnosti! Rešeni ste bolečin in hvalite Fellerjev Elizaftuid kot dobrega prijatelja v hudih dneh. 6 dvojnatih ali 2 veliki specijalni steklenici 36 K. Zagorski sok proti kašlju in prsim bolečinam, 1 steklenica 6 K.

Vaš želodec ni v redu? Trpite na počasni prebavi? S slabim apetitom? Hlabite miho, zanesljivo odvajajoče sredstvo?

Oj, kako bode zadovoljni, ako samo poizkusite Fellerjeve prave Eliza-kroglice! Te so res dobre! 6 skatljice 18 K. Zelodec okrepčujoča švedska tinktura, 1 velika steklenica 15 K. Pravi balsam, 12 malih steklenic 36 K.

Lahko se naročite!

Fellerjev Elizaftuid — mrčesni prašek, 1 vel. skatljica 5 K. Zobne kapljice, steklenica 4 K — v. Očesne kapljice 4 K — v. Zanesljivo mazilo zoper srbečino in srbečico, lonček 10 K. Močna francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Omot in poština posebej, a najceneje! Eugen V. Feller, lekarnar, Stubica donja, Eliza trg št. 16, Hrvaška.

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmlila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, A Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat poizkusijo, in ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola. Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 20-50 poštne prosto na dom.

Mazilo zoper garje

(oastmazilo) uniči pri ljudeh in živini. garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščaje. Ne smrdi, nemaže perilo, 1 lonček 6 kron. Po pošti kron 9-50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Oskrbnika planin

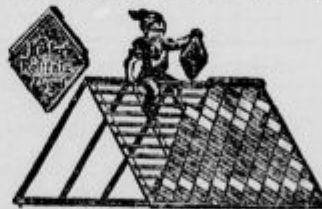
za pašno sezono 1920 išče živinorejska zadruga v Sodražici. Poleg stanovanja in plače ima tudi več njiv za obdelovanje. Služba je zlasti za kakega rokodelca s družino prav pripravna in stalna, katera se lahko nastopi s 1. aprilom. Pojasnila daje načelstvo navedene zadruge.

Les

kakor hlode, trame, deske, jarnski les, drva in stoječe gozdove za posekati kupi in plača po najvišjih dnevnih cenah Regove & Comp. Kolodvorska ulica 31. 840

Brinje samo prvovrstno blago, se dobi pri Fran Pogačniku v Ljubljani, Dunajska c. 36.

Agitirajte
za
„Domoljuba“

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri tvrdki

Ioan Jelačin, Ljubljana
Emonska cesta 2. 4792

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najbolje preizkuš, in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 7 K, za podgane in miši 7 K, za ščurke 8 K, posebno močna tinktura za stenice 7 K, uničevalec moljev 6 K, prašek proti mrčesu 6 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 5 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 6 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjavi (unič. rastl.) 6 K, prašek proti mravljam 6 K, mazilo proti garjam 10 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport:
M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB 1.

Cementne cevi, strešnik, grobne oklepe, stopnice iz umetnega kamna i. t. d.

nudi F. Banda & drug, Ljubljana, Karlovska c. 8.

Hlode (krlje)

deske, trame, kostanjev les, gozdove in ogilje iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba IM-PEX v Ljubljani, Krekov trg 10.

Protje (vrbo)

spomladno kot jesensko, vrbove palice, 2 do 3 letne, kupuje vsako množino po dnevnih cenah — Istotam Anton se sprejme **valenec**. Merhar, pletarski mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 22.